

347.4(497.11)
(034.5)

ЮНОЛСКА УПРАВА

ТАРСТВА ФИНАНСИЈА

647

ЗАКОНИ:

О КОНВЕРСИЈИ ДРЖАВНИХ ДУГОВА
УРЕДБА О САМОСТАЛНОЈ МОНОПОЛСКОЈ УПРАВИ
О МОНОПОЛУ ДУВАНА
О МОНОПОЛУ СОЛИ
О УСТАНОВЉЕЊУ НОВИХ ДРЖАВНИХ МОНОПОЛА

БЕОГРАД, 1920.

Штампарија «МЛАДА СРБИЈА» Анђелковића и Обрадовића
Телефон 661.

Ускочка 3.

МОНОПОЛСКИ ЗАКОНИ

Уведено у нови инвентар бр.

1 јануара 1942 год.

Београд.

~~3576~~
3371

МОНОПОЛСКА УПРАВА
МИНИСТАРСТВА ФИНАНСИЈА

ЗАКОНИ:

О КОНВЕРСИЈИ ДРЖАВНИХ ДУГОВА
УРЕДБА О САМОСТАЛНОЈ МОНОПОЛСКОЈ УПРАВИ
О МОНОПОЛУ ДУВАНА
О МОНОПОЛУ СОЛИ
О УСТАНОВЉЕЊУ НОВИХ ДРЖАВНИХ МОНОПОЛА

БЕОГРАД, 1920.

Штампарија »МЛАДА СРБИЈА« Анђелковића и Обрадовића
Телефон 661, Ускочка 3.

Лив. 67,
38581

1
ЗАКОН

о
КОНВЕРСИЈИ ДРЖАВНИХ ДУГОВА
од 8. јула 1895. год.

са
ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА

- 1) од 2. октобра 1899. год.
- 2) од 26. јануара 1900. год.
- 3) од 10. децембра 1901. год.

СВЕ ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ ШТАМПАНЕ СУ КУРЗИВОМ.

Измене од 2. октобра 1899. означене су * (једном звездом).

Измене од 10. децембра 1901. означене су са ** (две звезде).

Члан 1.

Зарад конвертисања садашњих петпроцентних, ниже израђених државних зајмова, као и зарад потпуног измирења привремених државних дугова, исплате трошкова око извођења овог посла, и повећања државне готовине, овлашћује се влада Његовог Величанства да емитује нов, уједињен државни зајам у номиналном износу од 355,292.000 (три стотине педесет и пет милијуна и двеста деведесет и две хиљаде) динара (франка) = 287,786.520 марака = 142,116.800 форината аустр. у злату = 14,211.680 фуната стерлинга, у облигацијама по 500 франака = 405 марака = 100 аустријских форината у злату = 20 фуната стерлинга.

На овај зајам плаћаће се 4% — четири посто — годишње на име интереса, у полугодишњим купонима, сваког 1. (13.) јануара и 1. (13.) јула, сваки по 2% (по 10 динара — франака — = 8·10 марака = 4 аустријске златне форинте = 8 шилинга) и амортисаће се за 72 године полугодишњим извлачењима, која ће бити 1. (13.) априла и 1. (13.) октобра сваке године.

Исплате купона о року и извучених облигација биће у злату и то на сваком месту, одређеном за плаћање, по имаочевом избору, у златној монети дотичне земље.

Купони и облигације ослобођени су у Србији од сваког ма каквог било садашњег или будућег пореза, или ма какве таксе или дажбине.

Члан 2.

Овај ће се зајам употребити:

I. У суми од 310,543.775 динара на конвен-тисање ових 5 — процентних зајмова, у њиховом износу на дан 1. јула 1895. године:

А. Железничког од 1881. године, за пругу Београд—Врање, Lit. А. 80,790,000 динара.

Б. Железничког од 1884. године, за пругу Ниш—Пирот, Lit. В. 28,115.000 динара.

В. Железничког од 1884. године, за пругу Смедерево—Велика Плана и Лапово—Крагујевац, Lit. С. 11,900.000 динара.

Г. Железничке ренте од 1890. год. за откуп железничке експлоатације, 26,213.500 динара.

Д. Златне ренте од 1884. године 39,324.500 динара.

Б. Дунавске ренте од 1885. године 37,663.000 динара.

Е. Обртне ренте од 1888. године 28,755.000 динара.

Ж. Аграрних од 1882. године (5,028.500 + 15% накнаде) 5,782.775 динара.

З. Зајма од 1893. године 44,000.000 динара.

И. Железничког зајма од 1893. године (за инвестиције) 8,000.000 динара.

II. У износу од 44,748.225 динара за исплату руског зајма од 1876. године, у износу 3,286.000 динара, ако се не би успело да се и он конвертише с осталим, и за исплату облигација солског зајма од 1890. године у износу од 4,075.000 динара. Што преко овога претиче има се употребити на исплату свију привремених дугова и умножење државне готовине.

Члан 3.

Зарад обезбеђења тачног плаћања купона о роковима и извучених облигација овог 4⁵/₁₀ кон-

вертисаног зајма у номиналном износу 355,292.000 у злату,* дају се ове* гаранције:

- а) приход од судских и административних такса и крчмаринских марака;
- б) приход од монопола дувана;
- в) приход од монопола петролеума;
- г) *приход од монопола жигица*;*;
- д) *приход од монопола цигар-папира*;*;
- ђ) царински приходи;
- е) приход од обртног пореза; и
- ж) приходи од монопола соли, кад се буду исплатили солски записи,* за које је тај приход заложен.

Члан 4.

Гарантијама, које се дају за 4% конвертован зајам, управљаће самостална монополска управа, која ће се установити на основу овог закона. Она ће управљати монополима и приходима, који су према претходном (3.) члану дати као залога за *овај** зајам, и то: монополима дувана, соли, петролеума *жигица и цигар - папира*,* као и дохотцима таксним и крчмаринским.

Даље ће се предавати благајници монополске управе приходи царински и од пореза на обрт.

Члан 5.

Управни одбор нове монополске управе са-стоји се из шест чланова, који се Краљевим указом, на предлог министра финансија, постављају. Од ове шесторице четворица су српски поданици, а двојицу предлажу министру финансија имаоци облигација српског државног дуга, како се буду међу собом споразумели. Међу четворицом српских поданика свакад су чланови управног одбора монополске управе гувернер и вицегувернер Народне Банке.

За прве четири године коцка ће одређивати, који ће члан на крају сваке године имати да иступи. Пошто се сви изређају — а по себи се разуме да се од овог одређивања изузимљу чланови који у Народној Банци заузимају положај гувернера и вицегувернера — онда иступање бива по реду, који је коцком створен за прве четири године.

Нова постављења и поновна наименовања чланова, које не предлажу имаоци, облигација, врше се тако, што ће се Краљевим указом поставити један од оне двојице које управни одбор буде влади предложио. Предлог за попуњу она два члана, које предлажу имаоци облигација, потицаће од самих тих ималаца.

У свима састанцима управног одбора нове монополске управе и у свима његовим радовима учествује и управник управе државних монопола с правом решавања.

Члан 6.

У управном одбору председава увек гувернер Народне Банке, а кад је он спречен онда његов заступник (вицегувернер Народне Банке).

За случај, кад гувернер и вицегувернер Народне Банке, или један од њих, не би се могли примити за чланове управног одбора монополске управе или, примивши се, не би могли, или не би хтели, и даље остати на тим положајима, на њихова места управни одбор предлаже влади на избор за свако празно место по два кандидата, од којих ће се један поставити Краљевим указом, на предлог министра финансија.

Овако попуњени управни одбор бира себи тајним гласањем и већином гласова свога председника или подпредседника или обојицу.

За случај одсуствовања председника и под-

председника, седнице управног одбора сазиваће и истима председавати најстарији српски члан одбора.

Гувернер и вицегувернер Народне Банке могу, пошто се отклоне узроци, који су створили провизоријум у саставу управног одбора, заједно или посебице заузети своја места у управном одбору, са пристанком управног одбора и поновним потврђењем Краљевим указом.

За чланове управног одбора, који су постављени провизорно на основу ове законске одредбе, вреде одредбе чл. 5. у погледу њиховог одступања.*

Члан 7.

Зарад пуноважног решавања потребно је да су присутна најмање четири члана, поред управника државних монопола. На случај једнаке поделе гласова, одлучује глас онога, који председава.

Члан 8.

Чиновници нове монополске управе постављају се Краљевим указом на предлог министра финансија или претписом министра финансија. И у једном и у другом случају управни одбор чини предходно предлог министру финансија за постављење.

Члан 9.

Од чистих прихода оних монопола, којима одбор по овоме закону управља, узмеће се четири од хиљаде, па ће се одатле издвојити део, који одговара сразмери 2: 7, и из њега давати награде према броју седница, којима су присуствовали у години, оним члановима монополске Управе, који се постављају на предлог ималаца облигација — српског државног дуга. Осталим члановима монополске Управе, као и управнику државних мо-

нопола, издаваће се из остатка по 20. динара, на име награде од сваке седнице управног одбора, којој присуствују. Та награда за годину не може бити већа од 1000. динара.**

Члан 10.

Управни одбор нове монополске управе управља потпуно самостално монополама и одређеним дохотцима, како то буде прописано уредбом, коју ће израдити сам управни одбор. Та уредба монополске управе важиће као закон, пошто је влада Његовог Величанства одобри, и тако једном одобрена уредба не може се мењати без пристанка владе и монополске управе.

Истом уредбом одредиће се и делокруг рада садашњој управи државних дугова и државних монопола и прописати њихови административни односи.

Законски пропис о подношењу рачуна и одговорности дотичних рачунополагача пред Главном Контролом, као и сви законски прописи о закључивању набавака важе и за нову монополску управу.

Члан 11.

Све царинарнице предаваће све своје чисте приходе свакога месеца, односно сваких десет дана, непосредно благајници монополске управе.

Члан 12.

Управном одбору монополске управе ставља се у дужност, да све чисте приходе монопола дувана, петролеума, жигица и цигар-папира, а кад се измири солски зајам и од солског монопола, па онда и од такса и крчмарине, као и од царине и обртнога пореза, употребљава на првом месту и искључиво на плаћање извучених обвез-

ница 4% конвертованог зајма, као и на службу лутријског зајма од 1881. и дуванских лозова од 1888. године. Према овоме, ови се приходи и приноси не смеју трошити ни на шта друго, до на оно, на што су по служби својој намењени.

Члан 13.

Управа пак дужна је, да сваког месеца предаје главној државној благајници све оне суме, које претичу преко једне дванајестине од целокупне суме, потребне за плаћање ануитета конвертисаног зајма. Од ових месечних вишкова задржаваће управни одбор по једну петину све донде, докле управина благајница не буде подмирена фондом од најмање 750.000 динара, који ће бити одређен на то, да месечно попуњује могуће мањке оних сума, које су својом дванајестином одређене за годишњину зајма.

Члан 14.

Ако приходи монополске управе не би достижали да поуне фондове, одређене за годишњу службу монополске благајнице, влада ће недостатак сваког полгођа попунити из других својих прихода.

Члан 15.

За извођење конверсије државних дугова овлашћује се влада, да одреди један рок, не дуже од шест недеља, до којег ће сви имаоци облигација у чл. 2. изређаних 5% зајмова, имати да их размене за нове 4% облигације конвертисаног зајма. Размена ће се извршити тако, што ће имаоци облигација оних зајмова, који су побројани у чл. I. под словима од А до Е закључно, па онда оних под З и И добити за сваку 5% облигацију један комад 4% облигације од конвертисаног зајма, а имаоци облигација зајма под сло-

вом Ж у чл. Д. I. за сваку 5% стару облигацију један комад и три двајестине од нових облигација 4% конвертисаног зајма.

Имаоцима облигација, које се конвертишу, накнадиће се 5% на рачун интереса, који им припада до рока који се одреди. У свези с тиме нова каматна стопа од 4% отпочеће тежи, пошто истече тај рок. По истеку горњег рока престаје исплаћивање купона и извлачење зарад исплате 5% облигација и од тада примаће се само купони 4% конвертисаног зајма и извучене облигације његове. Остале модалитете прописаће министар финансија у облику наредаба.

Члан 16.

Она места, која су до сад постојала за исплаћивање зајмова што се конвертишу, функционираће и за службу конвертисаног зајма.

У име накнаде за посао око исплаћивања купона и облигација плаћаће се $\frac{1}{4}$ % од стране државе, односно монополске управе.

Члан 18.

Влада ће употребити сав свој утицај да издејствује котирање новог зајма на оним берзама у Француској, Немачкој и Аустро-Угарској, на којима се то буде желело од стране ималаца облигација.

Члан 19.

Трошкови око котирања на појединим берзама, као и издатци због жиговине, падају на терет српске државе.

Члан 20.

Наређења овог закона о ослобођењу од пореза, такса и дажбина (последња алинеја чл. 1.), као и наређење чл. 12. о плаћању, распростиру

се и на лутријски зајам од 1881. године, који ће се у будуће исплаћивати са 2% т. ј. са 2 динара, место 3 по комаду.

Министар финансија овлашћује се да одреди рок, до којег ће имаоцу тих лозова од 1881. године имати да предаду купонске табакe, који уз лозове иду, и да за њих добију у замену купонске табакe с два динара на годину од комада.

У исто време удариће се на свакој срећки жигом напомена, или ће се иначе обзнанити, да ће извучене облигације и купоне лутријског зајма од 1881. године у будуће исплаћивати нова монополска управа.

По истеку објављеног рока министар финансија обуставиће исплаћивање 3% купона и у будуће исплаћиваће се само по два на сто интереса за нове купоне, који гласе на 2 процента на годину.

Члан 21.

Због размењивања 5 — процентних облигација за облигације конвертисаног зајма, као и због размене 3 — процентних срећака за 2 — процентне купонске табакe неће никакве трошкове подносити имаоци облигација и срећака, већ исте ће сносити државна каса.

Члан 22.

Неподнесени купони за исплату застаревају после пет година, а извучене обвезнице после тридесет година од рока плаћања.

Члан 23.

Прелазно наређење.

Курс под којим ће министар финансија моћи да продаје непродати део зајмова под З и И чл. 2. овог закона, као и облигације под II у истом члану

утврђиваће Министарски Савет, по саслушању нарочитог скупштинског одбора од пет чланова, које сама Скупштина из своје средине избере,

Члан 24.

Закон овај важи од дана кад га Краљ потпише. Препоручујемо Нашем министру финансија да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара, властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

Члан 25.

Закон овај важи од дана кад га Краљ потпише. Препоручујемо Нашем министру финансија да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара, властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.*

Члан 26.

Закон овај ступа у живот од дана кад га Краљ потпише, и по њему ће се награда издати и садашњим члановима Управног одбора самосталне монополске Управе, као и управнику државних монопола.

Препоручујемо Нашем министру финансија да овај закон обнародује и о извршењу се његову стара, властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.**

II

УРЕДБА О САМОСТАЛНОЈ МОНОПОЛСКОЈ УПРАВИ

од 23. јула 1895. год.

са

ИЗМЕНАМА и ДОПУНАМА

од 21. априла 1900. год.

и

Изменама и допунама одобрене решењима Министарског Савета од 26. јуна 1919. г. и 26. априла 1920. г.

СВЕ ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ ШТАМПАНЕ СУ КУРЗИВОМ.

Измене и допуне одобрене решењем Министарског Савета од 26. јуна 1919. год. означене су са * (једном звездом).
Измене и допуне одобрене решењем Министарског Савета од 26. априла 1920. год. означене су са ** (две звездице).

ГЛАВА I.

Име управе и састав управног одбора.

Члан 1.

Државним монополама у Србији управља засебна управа, која се зове :

Самостална монополска управа.

На врху ове управе стоји управни одбор од шест чланова, који се постављају Краљевим указом, на предлог министра финансија.

Члан 2.

Ових су шест чланова : Гувернер и Вице-гувернер Српске Народне Банке, још два члана Србина, и два члана које предложи имаоци српских државних облигација.

Овом управном одбору председник је Гувернер, а подпредседник Вицегувернер Српске Народне Банке.

Подпредседник врши председничку дужност у свима случајима, у којима је председник спречен да је сам врши.

За случај, кад Гувернер или Вицегувернер Народне Банке, или један од њих, не би се могли примити за чланове управног одбора монополске управе, или, примивши се, не би могли или не би хтели и даље остати на тим положајима, на њихова места управни одбор предлаже влади на

избор за свако празно место по два кандидата, од којих ће се један поставити Краљевим указом на предлог министра финансија.

Овако попуњени управни одбор бира себи тајним гласањем и већином гласова свсга председника или подпредседника или обојицу.

За случај одсуствовања председника и подпредседника, седнице управног одбора сазиваће и истима председавати најстарији српски члан одбора.

Гувернер и Вицегувернер Народне Банке могу, пошто се отклоне узроци, који су створили провизоријум у саставу управног одбора, заједно или посебице, заузети своја места у управном одбору са пристанком управног одбора и поновним потврђењем Краљевим указом.

За чланове управног одбора, који су постављени привремено, вреди одредбе члана 3. ове Уредбе у погледу њиховог одступања.

Члан 3.

Бираном члану (осим Гувернера и Вицегувернера Српске Народне Банке, који долазе по положају и који се не мењају док положај не промене) вреди избор за четири године. Само од првих бираних чланова одступа сваке године коцком по један док се не утврди ред, да за тим сваке године одступа по један који је четири године одслужио.

Пословна година разуме се календарска и прва се свршава крајем децембра 1895. године.

Члан 4.

На упражњено место бираног члана Србина поставља се један од двојице, које за то изабере и предложи сам управни одбор. А на упражњено место оног члана, кога бирају имаоци српских

државних облигација по чл. 2., поставља се онај, кога ти имаоци предложе.

Члан који је одступио или свој рок одслужио, може изнова бити изабран.

На место оног члана, који умре или одступи у току свога рока, поставља се на исти начин други, коме ово постављање вреди само до тога рока.

Члан 5.

Управник монополске управе у раду управног одбора и на одборским састанцима има чланска права са осталим члановима управног одбора.

ГЛАВА II.

Круг рада управног одбора.

Члан 6.

Управни Одбор Монополске Управе управља самостално како свима до сада заведеним државним монополима, тако и таксеним и крчмаринским маркама, разумевајући ту израду и продају тих марака. Он је надлежан да решава сва питања, која се тичу свих државних извора којима он управља, и његовим решењима и налозима морају се покоравати сви органи службе по овим изворима.

А нарочишо је он надлежан:

1.) За све набавке и куповине и куповне цене ових монополисаних предмета, како оних у земљи, тако и оних са стране;

2.) За продајне цене монополисаних предмета продајне цене српских дувана за иностранство као и продајне цене и осталих покретних и непокретних предмета чија је вредност већа од суме 3000 динара.

3.) За фабрикацију нових специјалитета монополисаних предмета у земљи.

4.) За одређивање одпуста или награде продацима.

5.) За све грађевине и набавке непокретности;

6.) За састав буџета;

7.) За прекобужетске издатке;

8.) За све спорове и поравњања;

9.) За избор вештака, повереника и овлашћења поједине послове;

10.) За одређивање свију накнада, награда и издатака, који законом и правилима нису одређени;

11.) За састав годишњих завршених рачуна;

12.) За избор и постављање чиновника и посленика за Монополску Управу, који се не постављају Краљевим указом или предписом министра финансија;

13.) За избор и предлагање свију чиновника и посленика за монополску управу, који се постављају Краљевим указом или предписом министра финансија;

14.) За кажњавање награђивање и отпуштање монополских службеника из тач. 12. овог члана; за предлагање да се у колико казне или отпусте, пензионишу или преместе монополски службеници из тачке 13. овог члана.

Но потребно је још и одобрење Министра финансија за вредност решења по овим предметима: под 2.), 3.), 6.), 7.), у сваком случају, под 1.) и 5.) ако је вредност набавке, куповине и грађевине већа од 25000 динара, под 4.) ако се отпуст или награда према досадашњим повећава и под 8.) ако је случај поравњања и вредност је већа од 5000 динара.**

Члан 6. а

Управнику Државних Монопола помаже у раду помоћник Управника. Кад је Управник од-

сутан, помоћник га заступа у дужности. Иначе помоћник ради све послове, које му Управник усмено или писменом наредбом одреди.

Управник Државних Монопола има право:

а) да поставља, премешта и отпушта неуказно особље свих подручних надлештава и установа;

б) да даје осуета подручном особљу указном и неуказном до месец дана;

в) да примењује дисциплинске казне до губитка једно месечне плате;*

г) да врши све набавке и куповине чија вредност није већа од 5000 динара,

Сва ова права може Управник делимично или сасвим пренети на помоћника Управника.

Тако исто има Управник права, да одобрење свих издатака до 5000 динара, и отварање свих кредита по буџетским партијама до 25000 динара пренесе на помоћника Управника, који за сва на њега пренета права има да буде по закону и одговорни наредбодавац.**

Члан 6. б

Монополска Управа дели се на шест Одељења:

1.) Одељење Административно;

2.) Одељење за Културу и Ферментацију Дувана;

3.) Одељење Рачуноводства;

4.) Одељење Продаје;

5.) Одељење Индустије;

6.) Одељење Економско;

Административно Одељење дели се на три одсека:

а) Одсек Администрације и Инспекције;

б) Одсек Кријумчарски;

в) Одсек Персонални.

Одељење за Културу и Ферментацију Дувана дели се у два одсека:

- а) Одсек за Културу Дувана;
- б) Одсек за Ферментацију Дувана.

Одељење Рачуноводства дели се на четири Одсека:

- а) Одсек Књиговодства;
- б) Одсек Благајнице;
- в) Одсек Ликвидатуре;
- г) Одсек Рачуноводства.

Одељење Продаје дели се у два Одсека:

- а) Одсек за продају дувана, цигар - папира и жижица;

б.) Одсек продаје осталих монополисаних артикала.

Одељење Индустије дели се у седам Одсека:

- а) Одсек за прераду дувана, и цигар-папира;
- б) Одсек за израду свих врста марака и хартија од вредности.

в) Одсек за експлоатацију солских рудника и солива.

- г) Одсек за фабрикацију жижица;
- д) Одсек за петролеј и минерално уље;
- ђ) Одсек за фабрикацију шпиритуса;
- е) Одсек технички и

Одељење Економско поделиће се накнадно у потребан број Одсека према развојку и природи послова.

Поред ових Одељења и Одсека постоје фабрике, рудници соли, салине и други стручни заводи и установе, које се према потреби устанављавају одлуком Министра Финансија на предлог Управног Одбора Самосталне Монополске Управе.*

Члан 6. в

На челу сваког Одељења стоји начелник а челу Одсека шеф, шефу у раду помаже подшеф,

а сем тога при сваком Одељењу постоји потребан број инспектора и секретара, поред осталог особља.

Одељења и Одсеци се према природи посла могу на предлог Монополске Управе, а по одобрењу Министра Финансија, спајати и делити; делокруг рада и дужности појединих Одељења, Одсека, фабрика и других установа прописује Министар Финансија на предлог Монополске Управе.*

Члан 6. г.

Плате, положај, квалификације и унапређења чиновника и службеника Управе Државних Монопола регулисаће се општом уредбом о државним чиновницима.*

Члан 6. г.

Помоћник управника има плату и положај директора фабрике дувана. Начелници одељења имају плату и положај Начелника Министарства Финансија.

Шефови Одсека и инспектори имају плату положај шефова Одсека и инспектора Министарства Финансија.

Виши инжењери, подшефови, виши хемичари, виши технолози, управници главних стоваришта непрерађ. дувана, управници опитних станица, лекари, управници радионице за израду марака и хартија од вредности имају положај и плату као и виши инжењери и подшефови Министарства Финансија.

Секретари, књиговође, рачуновође, статистици, благајници, новчани експедитори, кореспонденти, економисти, инжењери, хемичари, технолози архитекте, дувански стручњаци, главни машинисти, руковаоци депоа марака, контролори фабрика, окружни надзорници на производњи и

управници главних стоваришта прерађених дувана и готове робе указни и шефови одељења у фабрикама, фактори у радионицама за израду марака и хартија од вредности неуказни имају плату и положај као и секретари и књиговође Главног Државног Рачуноводства.

Магационери стоваришта, поднадзорници на производњи дувана, окружни надзорници у окрузима где нема производње, указни, и машинисте, настојници, надзорници фабрика и стоваришта неуказни имају положај и плату као и контролор, благајник, књиговођа окружних финансијских Управа.

Писари, архивари, регистратори, експедитори, протоколисте, помоћници благајника, помоћници књиговође, поднадзорници цртачи указни и шпедитери, мајстори и мерачи неуказни, имају положај и плату као и помоћници књиговође и писари Главног Државног Рачуноводства.

Контролори, чувари магацина и стоваришта, ватрогасци и служитељи имају плату до 2000 динара на годину.**

Члан 6. д.

Кад ове измене и допуне Уредбе ступе на снагу, извршиће се наименовање чиновника и службеника по овој Уредби, а тада престају важити сви прописи о наименовању и платама у Закону о Монополу Дувана и Соли, који су у супротности са овим изменама и допунама.

Ове измене и допуне ступају у живот од дана обнародовања у »Службеним Новинама«.

Члан 6. д.

Кад ове измене и допуне Уредбе ступе на снагу престају да важе прописи Закона о Монополу Дувана, соли и установљених државних

монопола као и прописи Уредбе о Монополској Управи који су у супротности са овим изменама и допунама.

Сва досада извршена наименовања чиновника и службеника у Монополској Управи која су извршена на основу измена и допуна у Уредби о Самосталној Монополској Управи од 26. јуна 1919. године остају у снази.

Ове измене и допуне ступају на снагу од дана обнародовања у Службеним Новинама.**

Члан 7.

Благајнице монополске управе још ће у цели, којој су намењени, примати и све чисте приходе од свију царинарница: од царине и обртног пореза.

А влада ће издати царинарницама неопозивни налог, да оне ове чисте приходе шаљу уредно благајници монополске управе сваког десетог дана.

Члан 8.

Царинско одељење министарства финансија, уз предају чистог прихода; слаће монополској управи сваког месеца изводе рачуна о приходу и расходу свију царинарница.

Управни одбор монополске управе има право уверити се о исправности ових добивених извода и на случај нађене неисправности чинити примедбе и тражити исправке.

Члан 9.

Управни одбор монополске управе дужан је, да од чистих прихода од дуванског, петролејског и солског монопола (од овог последњег кад се прво солски зајам измири), даље од чистог прихода монопола жигица и цигар-папира, од чистог прихода од таксених и крчмаринских марака и од

чистих прихода царинских: од царине и обртног пореза, на првом месту и искључиво плаћа о роковима купоне и извучене обвезнице новог конвертисаног зајма од 355,292.000 динара у злату по закону од 8. јула 1895. године, као и лутријске зајмове од 1881. и 1888. године.

Члан 10.

Ради овога плаћања, управни одбор ће свакога месеца од чистах прихода од именованих извора издвајати по једну дванајестину од целокупне суме потребне за годишње плаћање и за трошкове око тога и задржавати је у својој благајници; а вишак чистих прихода преко те дванајестине, у колико се из тога не би имали подмирити мањци ранијих месеца, предаваће сваког месеца државној благајни. Само испочетка од тих месечних вишкова задржаваће одбор још по једну петину донде докле не створи један резервни фонд од 750.000 динара одређен на поуну месечних мањака у оним дванајестинама.

И ако месечних мањака буде и ови се попуне из резервног фонда, онда се фонд мора попунити из првих месечних вишкова.

Што се тиче лутријских зајмова, и за њих се чине месечна издвајања, само ова могу бити и друкчија него у дванајестини и то онолика, колика сразмерно план њиховог плаћања буде захтевао.

Члан 11.

Оне суме издвојене за плаћање и за резервни фонд, предаваће се одмах на чување Српској Народној Банци до њихове употребе. Тако исто предаваће се Српској Народној Банци на чување, и пре месечног издвајања, свакада, свака већа сума, која је непотребна да лежи у каси монополекој.

Ова предаја Народној Банци чиниће се тако, да управни одбор може у свако доба преданим сумама располагати.

Члан 12.

Управни одбор стараће се, у колико је то могуће, да суме, издвојене за плаћања и за резервни фонд, не леже бесплодно, него да држави доносе какву корист. Тога ради могу се ове суме давати заводима, код којих се дуг плаћа, с тим, да оне носе интерес и да су довољно обезбеђене.

Члан 13.

Управни одбор стараће се, да суме, потребне за плаћање, буду на местима одређеним за плаћање, свакад на четрнајест дана пре истека рока за плаћање и да се то одмах обзнањује.

Ако се до дана, до кога треба, не приберу потребне суме за плаћање, недостатак ће се подмирити из фонда, а фонд после попуњавати.

Члан 14.

Управни одбор дужан је, да на три месеца пре истека сваке рачунске године, подноси министру финансија предрачун о свима приходима и расходима за идућу годину, по свима предметима, којима он управља. Овај предрачун улази у главни државни буџет Краљевине.

Члан 15.

Управни одбор дужан је тако исто да на свршетку сваке рачунске године подноси и министру финансија и Главној Државној контроли завршне рачуне по свима предметима којима управља.

Члан 16.

Управни одбор дужан је, да по свима предметима, којима управља, подноси министру фи-

нансија и месечне изводе рачуна о свима при-
мањима и давањима.

Члан 17.

Управни одбор дужан је најпосле, да пре-
гледе годишњих завршних рачуна, као и месечне
изводе рачуна предаје и јавности преко званич-
них новина, и то месечне изводе најдаље за пет-
најест дана по истеку месеца, а годишње пре-
гледе најдаље за три месеца по истеку године.

Члан 18.

Управни одбор, у договору са министром
финансија, бира пет лица за одбор Контролин,
који ће редовно контролисати књиговодство мо-
нополске управе.

Ови чланови Контролног одбора бирају сами
између себе председника и подпредседника.

Пословник, прописан овом уредбом за управ-
ни одбор, у колико може, вредиће и за Контролни
одбор.

Контролни одбор, по свом најбољем знању,
прегледа књиговодство монополске управе нај-
мање једанпут месечно, и преко тога сваки пут
кад сам за потребно нађе, и прави о прегледу
записник, који као извештај подноси управном
одбору.

Награду, по састанцима, члановима Котрол-
ног одбора одређује управни одбор у договору
са министром финансија.

ГЛАВА III.

Пословник управног одбора.

Члан 19.

Управни одбор монополске управе може ра-
дити и решавати по предметима, који у круг ње-

говог рада спадају, кад су на састанку најмање
четири његова члана и управник монопола, или
његов заменик, кад га у дужности заступа.

Одбор решава већином гласова, при чему
се рачуна и глас управника ове управе. Ако су
гласови подједнако подељени, онда решава она
страна на којој је председник.

Члан 20.

Управни одбор монополске управе састаје
се редовно сваких десет дана, и осим тога сваки
пут кад председник за потребно нађе, или кад
то два члана затраже.

У сваком случају, чланове на састанак по-
зива председник или подпредседник кад је пред-
седник спречен.

Члан 21.

За сваки састанак мора бити утврђен дневни
ред и изложен у позиву, који се члановима ради
састанка затворен шаље.

Само предмети, који никако не трпе одла-
гања, могу се решавати и на истом састанку, на
коме би били изнесени.

Предмети, који остану не решени на са-
станку, за који су били стављени на дневни ред
долазе првенствено на решење на првом новом
састанку.

Члан 22.

О сваком састанку води се засебан записник,
на који се ставља како редни број записника тако
и број деловодног протокола управе.

Члан 23.

На сваком састанку чита се прво записник
од прошлог састанка и, пошто се одобри или

исправи, потписују га сви чланови, који су на састанку били. За тим се разгледају рачунски и други податци од разних послова, који свакада треба да су за састанак спремљени. За тим се примају примедбе и предлози појединих чланова. И тек онда прелази се на решавање предмета, који су на дневном реду.

Члан 24.

Председник износи на решавање предмете који су на дневном реду, даје реч пријављеним члановима који су је тражили, прикупља њихове гласове и гласа последњи.

У решавању сваки је члан дужан дати свој глас.

Члан 25.

Чланови, који дођу на састанак, уписују се и у нарочиту књигу састанка.

Члан 26.

Прочитани и одобрени записници састанка (чл. 22.) преписују се и у особену књигу, у којој их оверава председник и још један члан.

Члан 27.

Осим састанка управног одбора и дежураће, месечно, свакада по један члан. Дежурни члан стараће се заједно са управником да се сви послови отправљају на корист државе по закону, правилима и решењима одборским. Исправе, уговоре, обвезе, предлоге и све што се не може радити без решења управног одбора (чл. 6.) потписиваће или два члана управе, или председник и управник, или подпредседник и управник.

Члан 28.

Награда по четири од хиљаде од чистих прихода од оних монопола, којима одбор управља,

одређена чл. 9-им закона о конверсији државних дугова од 8. јула 1895. године, делиће се на чланове управног одбора, у које се рачуна и управник државних монопола, по њиховим присуствима, по свршетку године, кад се пречисте и одобре годишњи завршни рачуни, (види измену чл. 9. зак. о конверзији државних дугова од 10. децембра 1901. год.)

ГЛАВА IV.

Опште и прелазне одредбе.

Члан 29.

Са Управом Државних Дугова и у тој управи влада ће чинити распореде, какве сама за потребно нађе. Управа Државних Дугова ослобођена је само од оних послова по државним дуговима, који су изриком прешли на Монополску upravу по закону о конверсији државних дугова од 8. јула 1895. године и по овој Уредби. Управи Државних Дугова, или одељку, који би по учињеном распореду био за то надлежан, Монополска Управа подносиће погодишње само прегледе о конвертисаном дугу, из којих ће се моћи видети, колико је кад на одужење тога дуга и његових купона издато, и колико га још остаје неизмирена.

Члан 30.

Дојакошњи управни одбор код Управе Државних Монопола, као и дојакошња државна комисија код те управе, укидају се. Место управника, као о сва остала пословна места, остају до даљег решење по овој Уредби. Остају и сви чиновници и посленици на својим местима до даљег распореда по овој Уредби. А Уредба ова, пошто је влада Његовог Величанства одобри, добија снагу, која јој је одређена чланом 10-им закона

о конверсији државних дугова од 8. јула 1895. год., и неће се ни у чему моћи мењати без претходног споразума између Владе и управног одбора. Напоследку губи снагу све, што је до сада постојало а с овом би се Уредбом косило.

Београд, 23. јула 1895. год.

Министарски Савет, на предлог министра финансија, а на основу чл. 10. закона о конверсији државних дугова од 8. јула 1895. год., одобрио је ову Уредбу о Самосталној Монополској Управи Краљевине Србије.

3. августа 1895. год.
у Београду.

Министарски Савет, на предлог министра финансија, а на основу чл. 10. закона о конверсији државних дугава од 8. јула 1895. год. одобрио је ове измене и допуне у Уредби о Самосталној Монополској Управи Краљевине Србије.

21. априла 1900. год.
у Београду.

ЗАКОН

о

МОНОПОЛУ ДУВАНА

од 14. марта 1890. год.

са

ИЗМЕНАМА и ДОПУНАМА

- 1) од 26. јануара 1900. год.
- 2) од 11. априла 1902. год.
- 3) од 23. марта 1904. год.

СВЕ ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ ШТАМПАНЕ СУ КУРЗИВОМ

Измене од 26. јануара 1900. г. означене су * (једном звездом).

Измене од 11. априла 1902. г. означене су ** (са две звезде).

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Држава има искључиво право да дуван купује у земљи и са стране, да га прерађује и да све дуване и дуванске прерађевине продаје у велико и на ситно.

Исто тако само држава има право извоза и увоза свих сорти дувана и дуванских прерађевина.

Члан 2.

Ово право монопола дувана, држава врши преко нарочите државне управе, који носи назив: »Управа Монопола Дувана«, а стоји под надзором Министра финансија.

Члан 3.

Нико у земљи не сме дуван производити, док претходно, по одредбама овога закона, не добије од Управе Монопола Дувана дозволу за сађење дувана.

Члан 4.

Свуколику потрошњу дувана у целој земљи Управа Монопола Дувана дужна је подмирити с дуваном, који је у земљи произведен, изузев 10⁰/₀ од целокупне годишње потрошње, по вредности, колико може набавити са стране.

Члан 5.

Министар Финансија, по представци Управе Монопола Дувана, сваке године у октобру месецу, одређује и преко службених новина објављује: колико ће требати за целу годину дувана, и према томе означаје се и површина земљишта, на коме ће се за ту годину дуван засадити.

Члан 6.

Цене за откуп дувана одређује Министар Финансија, по предлогу Управе Монопола Дувана, и обзнањује их у службеном листу, месеца октобра сваке године.

Цене ће се одређивати према местима у којима се дуван гаји у овим границама:

I класа 200—300 динара

II » 120—200 »

III » 80—120 »

IV » (шкарт) 40—80 динара за сто килограма.*

Но за дуван особитог квалитета даваће се особена награда у повећању откупне цене до 4 динара од 1 килограма (400 дин. од 100 килограма).

ОДСЕК ПРВИ

О производњи дувана.

Члан 7.

Дуван се у земљи производи за државни монопол.

Члан 8.

Производња дувана дозволиће се само на оним земљиштима, за која се из искуства зна, да је на њима одгајен дуван доброг квалитета.

Таквих земљишта на којима ће се одобрити гајење дувана, има:

I, у округу нишком и то: вароши Алексинцу и срезовима: алексиначком и моравском;

II, у округу крушевачком, и то: вароши Крушевцу и срезу крушевачком;

III, у округу ужичком; и то: у атару општине ужичке, Б. Башти, Рачи, Вишесави, Обајгори, Црвици, Солотуши, Бесаровини, Придолу, Пилици, Дубу Злодолу и Заглавку;

IV, у округу подринском, и то: Лозници, Клупцима, Трбушници, Ковиљачи, Шору, Липници, Грачаници, Узовници, Лоњину, Црнци, Вољевцу, Читлуку, Д. Трешњевици, Амајџку, Постењу, Селенцу, Рујевцу, Буковици, Руњанима и М. Зворнику;

V, у округу врањском, и то: у атару вароши Врање; општине лесковачке и власотиначке;

VI, у округу крајинском, и то: у околини Доњег Милановца и Кладова; и

VII, у округу чачанском, и то: у општини краљевској, у селима Граццу, Врби, Подунавцима, Отроцима, Заклопачи, Вукуници, Ратини, и Вранешини.

Но Управни Одбор Самосталне Монополске Управе, ако нађе за потребно, може донети одлуку да се дуван производи и у другим окрузима.

Министар Финансија може за трошкове око гајења, надзора и сређивања дувана замјског одобравати Монополској Управи потребан кредит из позајмице, која се сваке године одређује у финансијском закону за потребе државних монопола а под условима предвиђеним за ту позајмицу.

Али, ако се и кад буде указала потреба да се одтупи и онај дуван који не долази ни у једну класу, ни у шкарт, као и ситнину и отпатке, Управни Одбор Самосталне Монополске Управе

донеће о томе свују одлуку и одредити куповну цену.

Члан 9.

Но и у овим местима дозволиће се производња само тада, ако се буде толико произвођача пријавило, да ће у одобреном округу, или месту, произвести за годину дана 50 хиљада килограма дувана.

У одобреним окрузима, дозволиће се производња дувана појединим општинама само тада, ако се из дотичне општине пријави толико произвођача, да ће засадити дуван на земљишту најмање пет хектара.

Члан 10.

У свакој општини, у којој је дозвољена производња дувана, појединци добиће дозволу за сађење дувана, пошто испуне ове услове :

а) сваки, који хоће да сади дуван, мора тражити дозволу од Управе Монопола Дувана;

б) пријава за сађење дувана подноси се председнику дотичне општине и истој има да се означаи :

- 1) име и презиме;
- 2) године старости;
- 3) занимање и место одакле је;
- 4) атар, у коме се налази земљиште, за које се тражи дозвола за сађење дувана;
- 5) је ли земљиште својина молиоца, или ће исто под закуп узети;
- 6) колика је величина земљишта, које пријављује за гајење дувана и његове гранаце;
- 7) је ли цела пријављена површина земљишта у једном или више комада;
- 8) да ли му је потребно семе дуванско;
- 9) има ли задруге и колико душа броји задруга.

Члан 11.

Пријава за гајење дувана почиње 1. новембра и траје до 15. децембра и предаје се месној општинској власти. Општинска власт дужна је увек у почетку месеца новембра објавити у општини од кад почиње и докле траје рок за пријаву. Пријаве доцније поднесене не вреде. Општинска власт дужна је да пријаве овери и за њихову исправност јемчи, а за тим их одмах, а најдаље до 31. децембра сваке године, предаје окружном дуванском надзорнику.

Управа Монопола Дувана, пошто прими све пријаве, прегледа их, и сумира пријављено земљиште за сађене дувана по површини — дужна је да најдаље до 1. фебруара извести све оне, којима је одобрено сађење дувана назначењем је ли одобрено колико је тражио, или је редукицијом смањена трајбина.

Редукицију пријављене производње врши Управа Монопола Дувана. Али редуцирање може бити од 20.000 струкова па на више и то сразмерно пријавама.

Члан 12.

Пријаве за производњу дувана штампаће се у државној штампарији; њих Управа Монопола Дувана даје бесплатно произвођачима.

Члан 13.

Произвођач не може добити дозволу за сађење дувана ако се није пријавио, да ће најмање засадити дувана на земљишту од 20 ара. Ово земљиште треба да је у једном, а највише у два комада. Појединац не може засадити дувана више од једног, а задруга од три хектара.

Члан 14.

Дозвола за сађење дувана увек гласи на личност. Пренос дозволе не може се извршити без одобрења Управе Монопола Дувана. На случај да произвођач дувана прода земљу, нови сопственик не сме садити дуван док му Управа Монопола Дувана то не одобри.

Члан 15.

Дозвола се издаје и вреди само за годину дана.

Члан 16.

Дозволу за сађење дувана могу добити само пунољетни личности, које се занимају земљорадњом.

Члан 17.

Првенствено право на сађење дувана имају они, који су се раније више година бавили производњом дувана, а за тим они који су добар дуван производили.

Произвођачи су дужни, да у року од 5 година подигну дуванску сушницу, ако су ради да им се и даље одобрава сађење дувана.

Члан 18.

Сваки произвођач сади дуван за рачун Управе Монопола Дувана, и само њој мора предати целокупну бербу до последњег листа.

Члан 19.

У цељи лакшег и бољег произвођења дувана, Управа Монопола, може по одобрењу Министра Финансија, давати зајмове произвођачима дувана, из своје касе.

Зајам не сме бити већи од четвртине просечне цене целокупне количине дувана, који је произвођачу дозвољен за сађење и не сме бити на дуже време од 1. јуна па до откупа сваке године.

Просечна цена има се рачунати према ценама, које закон у опште опредељује за откуп српских дувана, и према месту, у коме се дуван производи.

Члан 20.

На примљену суму зајма произвођач је дужан плаћати каси Управе Монопола 6% (шест на стотину) годишње интереса и издати јој обвезницу, како је пропише Министар Финансија. Таква обвезница пуноважан је доказ за управино потраживање од произвођача, и произвођач у случају спора не може порицати ни облик ни садржину те исправе.

Члан 21.

Сва количина дувана, коју произвођач добије по дозволи од сађења, служи Управи Монопола Дувана као залога за дати зајам с интересом и трошковима, и нико се пре управе на може наплатити из те залогe за своја потраживања.

Члан 22.

Ако заложени дуван ма којим случајем престане бити довољна залога, за потраживање Управе Монопола Дувана, од произвођача, она може своје потраживање осигурати (обезбедити) и другим његовим имањем, што су судови дужни одобрити на прост захтев Управе Монопола Дувана а против чега нема места произвођачевој жалби.

Члан 23.

Управа Монопола Дувана има право, да из залогe дувана изврши наплату свога потраживања од произвођача вансудским путем, на начин који пропише Министар Финансија.

Али ако је засађени дуван, на који је зајам учињен, уништен елементарним непогодама, онда се наплата има чекати до прве сјербе, која је за овом на реду.

На тај начин вршиће се и наплата трошкова, које Управа Монопола Дувана буде имала за извршење наплате зајма с интересом, што је произвођач дужан да јој накнади у сваком случају.

Члан 24.

Министар Финансија овлашћује се, да изда правила о давању зајма, из касе управе монопола дувана, произвођачима дувана.

Члан 25.

Произвођач, који је добио дозволу зађење дувана, дужан је исти засадити на пријављеном земљишту, у оноликој површини, колико је пријавио.

Члан 26.

Управа Монопола Дувана дужна је, на захтев произвођача, дати му бесплатно дуванско семе, које заједно с дозволом добија.

Члан 27.

Дувански расадник могу заједнички имати више произвођача.

Члан 28.

Из расадника сме расадити само оно лице, које дозволу за сађење има, а вишак се има са свим поништити најдаље до 1. јула.

Поништавање мора бити у присуству дуванског контролора. Ко не поништи расад до одређеног рока, ништи га Управа Монопола Дувана на трошак произвођача.

Члан 29.

Произвођач је дужан расађивати дуван на њиве, по могућству, у правилној (четвртастој слици).

Члан 30.

На једном ару (100 квад. метара) сваки произвођач мора засадити од 400—900, или на хектару 40.000 до 90.000 струкова дувана.

Члан 31.

Произвођач је дужан расадити дуван тако, да струк од струка буде приближно у једнаком одстојању и у што правилнијим редовима у свима правцима, да би се лакше могла водити контрола.

Члан 32.

Расађивање дувана на одобреном земљишту мора се свршити најдаље до 20. јуна. После овог рока до 1. јула расадник му служи за попуњавање угинулих струкова на њиви.

Члан 33.

На земљишту, на које је добијена дозвола за сађење дувана не сме се ништа друго осим дувана гајити.

Члан 34.

Произвођач не сме расађивати по два струке заједно, већ само по један; сваки дупли струк мора ишчупати сам, иначе ће ишчупати органи Управа Монопола Дувана о трошку произвођача.

Члан 35.

На случај да неки струк угине, или га нестане, произвођач је дужан о томе известити дуванског контролора, што ће се у књигу уписати, иначе биће одговоран по одредбама овог закона.

Члан 36.

Засађени дуван два пут ће се пребројати. Прво бројање има се извршити најдаље до краја јуна. Друго бројање мора се извршити до краја јула.

Прво бројање служиће за контролисање, да ли је расађивање по закону извршено; а друго, поред тога, да определи и количину бербе, према броју струкова и листова.

Члан 37.

Произвођач је у целом послу око дувана, до предаје дувана, одговоран за рад своје чељади, наполичара, надничара, слугу и т. д.

Члан 38.

Бербу дувана не сме произвођач почети пре, док се не сврши друго бројање, док дуванско лишће не буде зрело и док о томе не извести дуванског контролора.

Члан 39.

Другом бројању дужан је присуствовати председник општине или његов заменик, а има права да присуствује и произвођач.

Члан 40.

Пуноважно бројање извршиће се, па ма председник општине или његов заменик, на позив и не дошао да присуствује бројању.

Члан 41.

Резултат једног и другог бројања уписује се у произвођачеву дозволу и у нарочиту листу, за Управу Монопола Дувана, а потписиваће је и председник општине, или његов заменик, ако је био присутан бројању.

Члан 42.

Другим ће се бројањем определити, колико произвођач има и мора предати дувана Управи

Монопола Дувана. За неоправдани мањак, произвођач је одговоран.

Члан 43.

Сваки произвођач мора низати све низове дувана потпуно једнаке дужине.

Члан 44.

Произвођач је дужан сваки трећи дан извештавати дуванског контролора колико је обрао и нанизао низова дувана.

Члан 45.

Кад произвођач обере и наниже сав свој дуван, одредиће се, колико има свега низова и која им је просечна тежина, и то ће се убележити у дозволу и у нарочиту листу за Управу Монопола Дувана, те ће се по томе оцењивати и количина бербе.

Члан 46.

Низови се морају сушити на промајном, чистом, сувом, месту, где нема сушница, или док се ове не подигну.

Члан 47.

Ни низови, ни дуванско лишће, не сме се квасити, износити на росу, кишу или снег, нити метати на пару.

Члан 48.

Пошто се сврши берба, дужан је произвођач, да стабљике, заједно са свим лишћем, које не би могао на време обрати, поништи. Ако то не учини, поништиће се о његовом трошку.

Члан 49.

Управа Монопола Дувана прописује мустру за дуванске калупе, по којој произвођачи морају дуван калупити,

Члан 50.

Везивање калуца и калупљење, не сме отпочети пре 15. октобра и без предходне пријаве управи.

Члан 51.

Везивање у калуца вршиће се засебно по каквоћи обраног лишћа, и то у 3 класе:

Кад се цветови закину и подберу доња 3—4 листа, онда да се лишће на струку дели на три дела: средње, горње и доње.

а, од прве врсте лишћа (средње лишће): листови добро сазрели, неизгорели, који нису поцепани, ни буђави, но са свим лепи и без мрља издвојиће се и од њих градити калуца I класе; листови, који су мрљави или мало поцепани, али иначе здрави и добро сазрели, метаће се у III класу; листови, који су незрели, остали зелени, буђави, изгорели или трули, стављаће се у шкарт;

б, од друге врсте лишћа (горње и доње лишће): издвојиће се само они листови, који су са свим цели, добро сазрели, са лепим лицем, без мрља, који нису буђави, ни прегорели и градиће се од њих калуца II класе. Од листова исте врсте, који су мало измрљани или поцепани, али иначе здрави и добро сазрели, градиће се калуца III класе; зелени листови или повређени, метаће се у калуца за шкарт;

в, од треће врсте лишћа (подбир): листови зелени, изгорели, покварени, издвојиће се у шкарт; листови добро зрели и потпуно здрави издвојиће се за трећу класу.

Члан 52.

Поједини калуца, било ма које врсте или класе, не смеју се одвећ јако стезати при везивању, нити се сме у један калуп везивати више од 30 листова,

Члан 53.

У дењкове везиваће се одвојено калуца сваке поједине класе.

Члан 54.

Један дењак не сме бити тежи од 40 до 60 килограма. Ово не вреди за шкартове.

Члан 55.

У једном одељку сме бити само два реда дувана; калуца са врховима да се лепо преклапају, корен да је окренут у поље. Између ових редова не сме бити калуца намештених попречке.

Члан 56.

Дењци се морају везивати само у саргије.

Члан 57.

Произвођачи везују дуван сами о свом трошку.

Члан 58.

Произвођачи су дужни придржавати се свију правила и наредба Управе Монопола Дувана, које иду у прилог подизању производње дувана у земљи и олакшавају контролу око производње.

Члан 59.

Који произвођач, својом кривицом, за две године узастопце, одгаји рђав дуван, забраниће му се производња.

Члан 60.

Органи Управе Монопола Дувана имају права у свако доба ради прегледа и контролисања улазити у авлије, градине, њиве, винограде, дуванске расаднике, сушнице и зграде, где је дуван смештен, и произвођачи им у том прегледу имају бити у свему на руци.

ОДСЕК ДРУГИ

О откупу дувана.

Члан 61.

Дуван који се сваке године произведе, мора откупити Управа Монопола Дувана по одредбама овога закона. Откуп дувана почиње месеца децембра текуће, а свршава се месеца марта идуће године.

Члан 62.

Откуп дувана вршиће се у оном округу, где се дуван гаји. Место у округу за откуп дувана одредиће Управа Монопола Дувана.

Члан 63.

Откуп се врши преко нарочитих комисија, које састављају ова лица:

а, руковођа откупа,

б, један повереник од стране произвођача,

в, оцењивач дувана.

При свакој комисије мора бити мерач и благајник.

Члан 64.

Повереника и његовог заменика бирају произвођачи овако:

Произвођачи сваке општине, на свом збору, под руковођењем председника општине, изабраће из своје средине два члана за изборни одбор, а ови ће у месецу новембру сваке године у среском или окружном месту, под руковођењем среског односно окружног начелника извршити избор једног повереника и његовог заменика.

*Повереник не може бити произвођач дувана.***

Члан 65.

Оцењивач мора бити стручњак у познавању дувана,

Члан 66.

Руковођа руководи откупом и контролише рад.

Произвођачки повереник контролише, да ли оцењивач оцењује дуван по мустри и на случај, да се с њим у оцени не сложи, позваће руковођу откупа, да се спор изравна; а ако се и тада не сложи, дужност је руковође да по неколико калупа из сваког оспореног дељка избере, па, под печатом, заједно са записником пошље Управи Монополи Дувана, која доноси коначну оцену за оспорени дуван.

Мерач мора мерити тачно и издавати признаницу, оверену руковођом, на премерен дуван, по класама.

Благајнику је дужност, пошто се увери о тачности рачуна, да дуван одмах исплати.

Члан 67.

Комисија ће утврдити дане откупа за поједина места и благовремено, произвођаче, преко општинске власти позвати, да дуван донесу и предаду.

Члан 68.

Сваки је произвођач дужан на позив доћи и целокупну бербу дувана од једном предати. Делимично предавање не дозвољава се.

Члан 69.

Ако који произвођач на први позив не дође, позваћа се још једаред писменим позивом преко општинске власти. Ако и тада не дође, а изостанак не оправда, казниће се са 20 до 50 динара.

Члан 70.

Комисија отпочиње рад одређивањем му-стара процента превирања и даре, што се има одбијати од целокупне тежине.

Члан 71.

Мустре се овако одређују:

Комисија позива најпре пет најбољих произвођача из околине, и захтева, да целокупну бербу донесу. Из њихових дењкова изабраће по пет калупа, као мустре за сваку класу. Ове ће калупе комисија запечатити и они ће служити као мустре за откуп целокупне дуванске бербе у округу, или срезу, за ту годину.

Члан 72.

Проценат превирања одредиће се на овај начин:

Процент према години и пределу, где се дуван гаји не може бити мањи од 8⁰/₀ ни већи од 12⁰/₀.

Члан 73.

Дара ће се одредити мером, и колико буду тешке везе, саргије и конопци, толико ће се одбити сваком произвођачу по дењцима.

Члан 74.

Сваки произвођач мора о свом трошку донети дуван на место, где се откуп врши.

Произвођач не сме без спроводнице износити скалупљен дуван из својих зграда. Ову спроводницу издаје му окружно дуванско надзорништво.

Произвођач може присуствовати оцени, али не сме никако утицати на рад комисије, нити јој сметати у раду, иначе ће га руковођа с места позвати да се удали.

Члан 75.

Сваком произвођачу прво се цени, да ли је калупе и дењке тако средио, како је одређено

члановима: 49, 51, 52, 53, 54, 55 и 56. Ако је одступање мало, онда ће се о трошку произвођача, средити калупи и дењке.

Ако би у појединим дењкама I, II и III класе било калупа из ниже класе, или калупа из шкарта, онда ће се овакве дењке оценити по калупима најниже класе, који се у њима налазе.

Члан 76.

Ако произвођач противно члану 47., дуван кваси и у опште квари, оцениће се цела берба као шкарт.

Члан 77.

Који произвођач, при предаји дувана, мање преда, него што је по члану 45. требао предати, најпре ће му се, без накнаде, одузети од дувана онолико, колико је мање предао, а па том наплатиће му се за сваки килограм мањка 3 динара, и забраниће му се даља производња.

За наплату ове казне, јамчи цела дуванска берба.

На сасушење, превирање и отпатке, пре откупа, признаће се сваком произвођачу 10⁰/₀ мањка.

При мерењу низова, увек ће се означити у каквом је стању био дуван.

Члан 78.

На име трошкова око откупа и свију других административних трошкова, наплаћује се од сваког произвођача по једна пара динарска, од сваког килограма примљеног дувана.

Члан 79.

Из прихода добивеног по члану 78. плаћа се сваком члану комисије десет динара дневно и накнађује му се попутнина.

Члан 80.

Општинску таксу за мерење (кантарију) плаћа произвођач.

Члан 81.

Све, што комисија огласи да не долази ни у једну класу, ни у шкарт, као и ситнину и отпатке, одмах ће поништити.

Члан 82.

Чим се дуван прими, благајник га готовим новцем исплаћује. На случај какве сметње, дуван ће се исплатити најдаље, за два дана по пријему.

ОДСЕК ТРЕЋИ

О магацинима за примање и смештање дувана.

Члан 83.

За пријем и смештај целокупне дуванске бербе подићи ће се потребни магацини, у које ће се сместити непрерађен дуван ради превраћања и чувања.

За пријем дувана у окрузима и срезovima, где се дуван у већој количини сади, подићи ће се магацини за откуп дувана.

Члан 84.

Прерађен дуван увек ће бити смештен у засебне магацине, који ће бити суви и у свему подесни за смештај дуванских прерађевина. Ови магацини имају се подићи у свима местима, где Министар Финансија, на предлог Управе Монопола Дувана, реши, да буде стовариште прерађеног дувана.

Члан 85.

Подизање ових магацина, како за непрерађени, тако и за прерађени дуван, извршиће се

у што краћем року, а платиће се из прихода, који се од монопола дувана добију.

Грађење магацина врши се под надзором и руковањем чиновника које Министар Финансија по предлогу Управе Монопола Дувана одреди.

Лицитације за подизање потребних зграда за Управу Монопола Дувана држе се код саме Управе. Уговоре о подизању потребних грађевина, закључује Управа Монопола Дувана с предузимачем.

Но овај уговор тек онда вреди, пошто га Министар Финансија одобри.

Омање грађевине, по саслушању управног одбора и одобрењу Министар Финансија, може Управа Монопола Дувана подизати и у сопственој режији.

Но и за овакве грађевине претходно увек ће се држати јавна или офертална лицитација.

ОДСЕК ЧЕТВРТИ

Забрањена производња.

Члан 86.

Производња дувана са свим је забрањена у свима местима у земљи, која нису пробројана у члану 8. овога закона.

Члан 87.

Без дозволе за сађење дувана, забрањена је производња дувана свакоме и у оним местима, која су побројана у члану 8. овога закона.

Члан 88.

У којој се општини, где је гајење дувана дозвољено, појави знатно кријумчарење, Министар Финансија, по предлогу Управе Монопола Дувана, забраниће сађење, у таквој општини, за идуће три године.

Члан 89.

Појединац, који буде за кријумчарење осуђен, неће добити, ни он ни његова задруга, дозволу за гајење дувана, за време од пет година.

Члан 90.

Где се нађу недозвољени садови дувана, произвођач је дужан све садове, у присуству органа Управе Монопола Дувана, поништити. Ако то не учини сам, Управа Монопола Дувана поништиће о његовом трошку.

Члан 91.

При сваком поништавању саставиће се записник, у коме ће се означити; код кога је и колико нађено недозвољено засађеног дувана.

Поништавању недозвољено засађеног дувана мора увек присуствовати председник дотичне општине, или његов заменик, и он ће ове записнике потписивати и оверавати.

Члан 92.

Председници општина, њихови помоћници и општински служитељи обавезни су, да строго мотре, да у њиховој општини не буде без дозволе засађеног дувана.

Где год нађу без дозволе засађен дуван, одмах ће јавити окружном надзорнику дуванском, који ће га заједно с председником општине, или месним кметом, поништити и дотично лице јавити Управи Монопола Дувана, да га као кријумчара оптужи.

Члан 93.

Председник у свакој општини обавезан је, да, преко полицијске власти до 20. јула поднесе писмено извешће Управи Монопола Дувана, у ком ће се изреком казати: има ли или нема у

дотичној општини недозвољених расадника и дуванских садова.

Члан 94.

Сви органи Управе Монопола Дувана, сви органи полицијски и општински имају и право и дужност, да у свако доба дана, без предходне пријаве, могу прегледати авлије, баште, њиве, винограде и остале просторије, где се дуван гаји и гајити може, ради истраживања недозвољених дуванских садова.

ОДСЕК ПЕТИ

Производња за извоз.

Члан 95.

Управе Монопола Дувана дужност је, да се постара, да створи извоз српског дувана, како непрерађеног тако и прерађеног.

Члан 96.

Производња дувана за извоз одобриће се тек тада, кад Управа Монопола Дувана створи пијаци, на страни, за извоз српског непрерађеног дувана.

Производња дувана за извоз, одобриће се само у оним окрузима и местима, која су у чл. 8. овога закона побројана.

Члан 97.

Произведени дуван за извоз Управа Монопола Дувана прима у своје магацине и држи га са свим одвојено од дувана, намењеног за домаћу прераду.

На овај дуван, који је намењен за извоз, плаћа се у име лежарине $\frac{1}{2}\%$ месечно од вредности дувана.

Члан 98.

Све што је овим законом стављено у дужност произвођачима за домаћу производњу дувана, обавезно је и за произвођаче дувана за извоз.

Члан 99.

Сви трошкови око превирања и сређивања дувана, намењеног за извоз, падају на терет произвођачу.

Члан 100.

Произвођачи дувана за извоз, производе дуван на свој ризик, и, ако се дуван, намењен за извоз, за три године из земље не извезе, прелази у државну својину, без икакве накнаде.

Члан 101.

За извоз српског дувана не плаћа се никаква царина ни обртна пореза.

ОДСЕК ШЕСТИ

О провозу дувана и дуванских прерађевина.

Члан 102.

Провоз дувана и дуванских прерађевина, кроз земљу, може се учинити само по одобрењу Министра Финансија.

Члан 103.

Царински поступак прописан је за транзитну експедицију друге робе, вреди и за експедицију дувана.

Члан 104.

Провоз дувана кроз Србију може се извршити само кроз царинарнице: београдску, код Суковског Моста и врањску (односно ристовачку).

Члан 105.

Путници који кроз Србију пролазе могу за личну потребу, без икакве таксе, унети до 100 грама дувана, или исту тежину дувана у цигаретама, или 20 комада цигара, или $\frac{1}{16}$ килограма бурмута.

Код кога се путника нађе више дувана, путник мора платити таксу а ако не хтедне, дуван ће му се одузети.

Члан 106.

Ако се код некога путника нађе прерађен дуван у већој количини, но што је предходним чланом одређено, или ако иначе неко приватно лице добије дуван са стране, за своју личну потребу, може се унети само на царинарницама, побројаним у чл. 104. и то под условом, да за сваки килоград дувана и дуванских прерађевина плати таксу, коју, по предлогу Управе Монопола Дувана, према продајним ценама дувана у земљи, одређује Министар Финансија.

Члан 107.

Путници, који у Србију долазе, имају право да без таксе увезу или извезу, за своју личну потребу, до 100 грама дувана, или исту тежину дувана у цигаретама, или 20 цигара.

Ова повластица не вреди за путнике који из пограничних места долазе у Србију на кратко бављење, ни за оне српске грађане, који се из тих пограничних места, после кратког бављења, у Србију враћају.

ОДСЕК СЕДМИ

О преради дувана.

Члан 108.

Дуван се сме прерађивати само у фабрикама монопола дувана.

Члан 109.

Под прерађивањем разуме се: крижања дувана, грађење свих врста цигарета и цигара, као и фабриковање бурмута.

Члан 110.

За сад постоји фабрика дувана у Београду. На случај потребе, по предлогу Управе Монопола Дувана и Министра Финансија, — а по одобрењу Народне Скупштине — подићи ће се потребне фабрике на другим местима.

Члан 111.

На предлог Управе Монопола Дувана одређује Министар Финансија, колико ће бити врста дувана и начин, како ће се исти паковати.

Члан 112.

На сваком завијутку мора бити наштампано: врста дувана, тежина и цена.

ОДСЕК ОСМИ

О продаји дувана.

Члан 113.

Само Управа Монопола Дувана има право продаје дувана и врши га, или непосредно преко малопродаваца, или посредно преко *закупаца (окружних или среских)*.*

Члан 114.

Продајне цене дуванских прерађевина, по предлогу Управе Монопола Дувана, одређује Министар Финансија и обзнањује их преко службених новина. У ценовнику ће стајати рок за које време одређене цене важе.

Но никад не могу бити веће цене српском дувану од 25 динара по килограму за страни

дуван просечна цена не може бити већа од 50 динара по килограму.

Члан 115.

Продају дувана у вароши Београду и Топчидеру врши сама Управа непосредно, преко малопродаваца. Малопродавци у Београду и Топчидеру морају куповати дуван само од Управе Монопола Дувана.

Управа је такође овлашћена отворити у Београду једну своју малопродавницу.

Члан 116,

Продају дувана у целој земљи, сем Београда и Топчидера, врше закупци и малопродавци.

*Али на случај да неки округ или срез нико не узме под закуп, онда продају дувана у том округу или срезу врши сама Управа Монопола Дувана. Трошкови око продаје имају се исплатити из процента који би се дао закупцу**.*

Члан 117.

*У сваком округу односно срезу, може бити само један закупца. Но једно лице може бити закупца у више округа и срезова.***

Члан 118.

Право препродавања дувана у велико, даје се јавном оферталном лицитацијом, под закуп, највише на три године.

Члан 119.

*Монополска Управа обзнаниће преко службених новина услове за лицитацију, у којима ће објавити колико је у сваком округу и срезу стварно продато дувана за време последње закупне периоде као и колики је проценат био у том округу, односно срезу.***

Члан 120.

По свршеној лицитацији огласиће се за закупца у дотичном округу, односно срезу, оно лице, које се обвезе, да ће с најмањим процентом продати утврђену количину стварне потрошње дувана и дуванских прерађевина у дотичном округу односно срезу.**

Олан 121.

Проценат за пребијање трошкова оставља се лицитантима, да га надметањем утврде; но овај проценат не сме никад бити већи од 7% преко онога процента што, по члану 139. овога закона, имају закупци да даду малопродавцима.

Члан 122.

Који купац у свом реону, округу или срезу, прода за једну петину више дувана и дуванских прерађевина од утврђених количина потрошње, добија на име премије, за више продатих дувана, поред свога уговореног процента, још једну четвртину % процента, ако прода за две петине више, добива још половину; ако прода три петине, добива један цео проценат % више.

Премију ову добиће само према стварној потрошњи, а не према вредности изузете робе из дуванског стоваришта.

Према томе, премија се неће рачунати ни издавати ни на вредност дуванских прерађевина, које се при истеку закупне периоде нађу у стовариштима закупца, нити код малопродаваца.**

Члан 123.

Монополска Управа имаће своја стоваришта ван Београда и у другим местима. У стечају за закуп великопродаје дувана, увек ће се објавити, где постоје државна дуванска стоваришта.*

Члан 124.

Закупци за округе морају имати у окружном месту главно, а у сваком срезу споредно стовариште дувана и дуванских прерађевина. Ова стоваришта морају бити снабдевена свима врстама дувана и дуванских прерађевина у довољној количини, а најмање у главном стоваришту за подмиривање петнаестодневне потрошње закупног округа, а у споредним за подмирење петнаестодневне потрошње дотичног среза.**

Члан 125.

Магацини, у којима великопродавци дуване држе, морају бити у свему удесни и згодни, промајиви и суви, како се дуван не би квариио.

Ако великопродавац не нађе удесне магацине и не отвори стовариште, као што је и у предњем члану овога закона речено, то ће извршити Управа Монопола Дувана на трошак великопродавца.

Члан 126.

Закупци купују дуван и дуванске прерађевине непосредно од Монополске Управе и полажу готов новац у сребру или новчаницама српске Народне Банке.

Ради снабдевања потребним врстама и паковањима дувана и дуванских прерађевина, закупци су дужни на петнаест дана раније поднети Монополској Управи поруџбину за месечну потрошњу у напред. Од ове поруџбине не смеју ни у ком случају одустати, већ сву поручену робу морају у току месеца за који поруџбина гласи, а најдаље до двадесетог дана тога месеца изузети и уплатити.

Поручену робу, ако поруџбина не би била већа од уговорне месечне потрошње дотичног

реона, Монополска Управа дужна је ставити на расположење најдаље за петнаест дана од дана кад је поруџбину примила, а вишак кад стигне.

Ако закупца сву поручену робу не изузме и не уплати до одређеног дана овим чланом, уговор о закупу раскида се и кауција пропада.**

Члан 127.

Министар Финансија одобрава или не одобрава лицитацију о закупу продаје дувана. Кад Министар лицитацију одобри, Монополска Управа закључује са закупцем уговор, према објављеним условима за закуп, а који ће у детаљима предвидети сва права и дужности Монополске Управе и закупца.**

Члан 128.

За сигурност испуњења уговора продаје, закупца полаже благајни Монополске Управе 5% на име кауције од Управом утврђене и обзнањене годишње потрошње дувана у дотичном округу, односно срезу, у готовом новцу или државним хартијама од вредности по номиналној вредности или у непокретном имању. Али у непокретном имању не може се кауција положити више од половине њене вредности. Непокретно имање, која се за кауцију даје, морају проценити проценцоци Управе Фондова. Имање за кауцију вреди половину процењене вредности.

Ова кауција служиће како за сигурност испуњења уговора, тако и за казне и остале накнаде, на које би закупца у току закупа осуђен био по одредбама овога закона.

У колико се кауција према овом члану крњи, дужан је закупца поупунити је у року од десет дана од дана саопштења. А ако по овој наредби не поступи уговор се раскида и остатак кауције му пропада.**

Члан 129.

Закупци у закупном реону продају дуван малопродавцима. Малопродавци купују дуван од својих окружних, односно среских закупца и плаћају га сребром или сребрним новчаницама Српске Народне Банке.**

Члан 130.

Закупац има право продавати дуван малопродавцима само у свом округу, односно срезу. Тако исто малопродавци морају куповати дуван само од закупца из свог округа, односно среза.**

Члан 131.

Закупци морају у сваком округу, односно срезу, имати једну своју малопродавницу, која мора бити у свако доба снабдевана свима врстама дувана и дуванских прерађевина.**

Члан 132.

Малопродавци продају дуван на ситно. Колико ће у ком округу бити малопродавница одређује Управа Монопола Дувана.

Члан 133.

Право малопродаје дувана даје и одузима Монополска Управа и противу њезиних решења нема жалбе. Право малопродаје даје се само на личност и без одобрења Монополске Управе не може се на другог пренети.*

Члан 134.

Надлежни органи Монополске Управе могу у свако доба, кад су продавнице отворене, прегледати и мотрити, да ли закупци и малопродавци врше све наредбе Монополске Управе, које се одnose на продају и чување од квара дувана и дуванских прерађевина.**

Члан 135.

Малопродавнице дувана морају бити отворене у прописно време.¹⁾ У свакој малопродавници на угледном месту мора стајати тарифа по којој се продаје дуван и дуванске прерађевине. Продавати се не сме ни скупље ни јефтиније но што је на завијутку и по тарифи продајна цена означена. Споља на малопродавници стајаће табла с назначењем »Продавница дувана«.

Члан 136.

Малопродавци смеју продавати само онај дуван и дуванске прерађевине, које су у државној фабрици израђене.

Члан 137.

Малопродавци не смеју дуванске пакете и кутије отворати, квасити и мешати. Они их морају продавати онако како су их и купили.

Монополска Управа може допустити за сваку врсту цигарета да се продаје и на комад по означеној вредности, али се пакети испод 100 комада не смеју отворати.**

Члан 138.

Малопродавница дувана може бити, или самостална у засебним просторијама, или као узгредна радња у просторијама главне радње дотичног малопродавца, но ни у ком случају не смеју бити малопродавнице у радњама: пиљарским, касапским, сапунарским, нити у опште у радњама које продају робу, која је лако изложена квари и трулежу.**

Члан 139.

Малопродавци добијају за продају дувана и дуванских прерађевина на ситно проценат.

¹⁾ Важи „Закон о радњама“, — чл. 58. и 60. објава МБр. 17887/911.

Овај проценат одредиће Министар Финанција по предлогу Управе Монопола Дувана.

Члан 140.

Само српски поданици могу бити закупци и малопродавци и то ако уживају сва грађанска права и ако нису били осуђивани за кријумчарске или друге кривице што бежичасте. Право на малопродају имају првенствено они грађани, који су се пређе занимали дуванском радњом, телесно неспособна лица и инвалиди.**

ОДСЕК ДЕВЕТИ

О казнама.

Члан 141.

Кривице учињене по закону монопола дувана деле се на преступе и иступе.

Преступи су све кријумчарске кривице и остале, које се казне новчано од 150 — 1800 динара или затвором преко (30) тридесет дана.

Иступи су све кривице, које се казне до 150 динара новчано или затвором до 30 дана.**

Члан 142.

Преступну кријумчарску кривицу учинио је и биће кажњен као кријумчар:

1, ко противно одредбама овога закона увози дуван са стране;

2, ко дуван без дозволе сади више од пет струкова;

3, ко има дозволу за сађење дувана, па ништа не преда од своје бербе или преда само једну трећину од исте;

4, код кога се нађе дуван у листу или дуванско семе а нема право да их држи и чува по одредбама овога закона;

5, ко продаје непрерађен дуван;

6, ко продаје дуван прерађен у другим радионицама а не у државним фабрикама;

7, ко дуван купује с друге стране, а не из продавница Монополске Управе а дуван није прерађен у државној фабрици Монополске Управе или је унесен са стране, или код кога се нађе кријумчарског дувана више од пет грама сем случаја из члана 107 овог закона;

8, код кога се нађе алат за прерађивање дувана;

9, закупац који дуван продаје ван свога закупног реона (чл. 130. овог закона);

10, закупац који дуван намењен за срез са већим процентом продаје у срезу са мањим процентом (члан 139. овог закона);

11, Закупац који малопродавцима продаје дуван са мањим процентом од онога на који се приликом закључења уговора о закупу Монополској Управи обвезао.**

Члан 143.

Сви преступи (изложенци у члану 142.) казне се новчано од 150—1800 динара или затвором до годину дана.

Поред тога сви кријумчарски предмети одузимају се без икакве накнаде, а сва оруђа, којима је кријумчарење извршено, као: стока, кола, алати и т. д. продаће се у корист монополске касе.

Но ако Монополски Суд, приликом пресуђења кривице, нађе да одузета и продата оруђа нису била неопходно потребна за извршење кријумчарења т. ј. да се кријумчарење могло извршити без дотичних оруђа, наредиће у пресуди да се окривљеноме врати новац добивени од продаје узапћеног оруђа.

Ко се огреши о тачку 3. чл. 142. овог закона поред казне изгубиће право на сађење дувана на три године.

Члан 144.

Оруђа, стока, кола, алати и др. што се код кријумчара ухвати, вратиће се овоме одмах само у случају, ако монополској надлежној власти положи у новцу њихову вредност по процени.**

Члан 144. а.

Ако је кријумчар странац или скитница, а није у могућности да положи суму, на коју би осуђен био, или довољно јемство да предаће се најближој општинској или полицијској власти, ради стављана у притвор до решења кривице.

Монополска Управа расправља овакве кривице одмах, чим јој се за то јави од стране власти, Издржани притвор рачунаће се у казну. Осуђени жалиће се из притвора противу одлуке Монополске Управе.

Члан 145.

Чиновници и у опште државни служитељи: поште, телеграфа и железнице, који помажу кријумчарење и кријумчаре, да се казне троструком мером казне одређене овим законом за обичне кријумчаре.**

Члан 146.

Сви државни чиновници и служитељи грађанскога, војног и свештеничког реда, као и сви општински часници и њихови служитељи, који гаје дуван без дозволе, да се поред казне по члану 142 осуде и на губитак службе.**

Члан 147.

Ко се у току једне године ухвати у кријумчарској кривици по други пут сматра се да је у поврату и казниће се двогубом казном предвиђеном чланом 143 овог закона.

А ако се у истој години ухвати и по трећи пут, казниће се само затвором.

Но затвор ни у ком случају не може бити већи од године дана.**

Члан 148.

Ако је у једном кријумчарењу било више лица, казниће се сва као саучесници.**

Члан 149.

Тужбе против кријумчара подиже Кријумчарски Одсек Монополске Управе. Све остале власти: царинске, полицијске, општинске и т. д. које су позване да хватају кријумчаре, морају слати прописне записнике и одузете кријумчарске предмете Кријумчарском Одсеку Монополске Управе на поступак.

Чиновник, који не подигне тужбу против кријумчара или допусти да поднесена тужба застари, као и онај, који ради на извршењима пресуда, који допусти да пресуда или решење застари, одговоран је материјално за причињену штету, а поред тога изгубиће државну службу за свагда.**

Члан 150.

Кријумчарске кривице извиђају истражне окружне и средње власти, а суди Монополска Управа.**

Члан 151.

Министар Финансија овлашћује се, да за извиђање и суђење кривица по овоме и другим монополским законима као и за извршење, пресуда и решења, по тим кривицама изреченим пропише нарочити поступак у споразуму са Државним Саветом.

Члан 152.

Кријумчарске кривице суди Монополска Управа колегијално. У састав суда улазе: управник или његов заступник као председник и шефови одсека за производњу и продају као чланови.

Кад је који од ових спречен, заступа га шеф другог ког одсека, осем кријумчарског, ако шефова има, у противном узимаће се њихови заступници.

Члан 153.

Истражне власти дужне су иследити сваку кријумчарску кривицу у року од 10 дана по пријему тужбе. Но ако има да се испита ко год из другог округа, онда најдаље за 20 дана.

Члан 154.

Против пресуда Монополске Управе осуђени се може жалити државном Савету у року од десет дана од саопштења пресуде. Одлуке Државног Савета су извршне и обвезне за Монополску Управу.

Жалба се предаје Монополској Управи непосредно или преко поште на повратни рецепте, која је дужна по оцени благовремености жалбе слати предмет Државном Савету на решење у року од 5 дана.**

Члан 155.

Кад пресуде постану извршне слаће их Монополска Управа на извршење полицијским властима, које их морају извршити најдаље у року од 30 дана, сем случаја, ако се морају извршити из непокретног имања осуђеног.

За све кријумчарске кривице, ако је кривац произвођач, служи за наплату казне као гаранција на првом месту остали неоспорени дуван.

Надзор над извршењем пресуда водиће кри-
јумчарски одсек Монополске Управе.**

Члан 156.

Ако осуђени не би имао покретности или непокретности по другом ставу овог члана, от-
куда би му се могла наплатити казна по овом
закону, казна ће му се заменити затвором, ра-
чунајући пет динара за један дан затвора.

За извршење осуда по овом закону може се
осуђеном узети само једна трећина непокретног
имања, које му остане преко онога, што му се
по грађанском поступку (§. 471. тач. 4.) не може
продати за дугове.

Осуде из тачке 9, 10 и 11 члана 142, овог
закона наплаћиваће се из кауције закупчеве, коју
је овај дужан попунити на позив Монополске
Управе за десет дана.**

Члан 157.

Као иступи казниће се све дисциплинске
кривице по овом закону, као:

а) са 50 — 100 динара председник општине
или његов заменик, који овери нетачно пријаву
(члан 11.), ако је случај оверења лажне исправе,
онда се казни по кривичном закону;

б) са 20 — 100 динара председник општине
или његов заменик, кад у одређеном року по чл.
11. не поднесе пријаве окружном надзорнику;

в) са 3 динара од сваког засађеног ара про-
извођач који засади мање дувана него што му је
одоброно (чл. 25.)

Од ове казне ослобођава се онај произвођач
који није могао извршити расађивање услед ат-
мосферских непогода или кад му је расад угинуо;

г) са 50 динара произвођач, који до 1. јула
не поништи расадник, или да расад лицу које
нема дозволу за сађење дувана (чл. 28.);

д) са 5 — 10 динара произвођач који не ра-
сади дукан у правилним редовима (чл. 31.);

ђ) са 20 динара произвођач који би преко
рока одређеног заливао дукан;

е) са 2 динара од 100 струкова произвођач
који се не оправда по чл. 35.;

По горњој размери казниће се сразмерно, ако
му је и мањи број струкова нестао;

ж) са 5 динара произвођач који не прави
низове дукана у једнакој дужини по чл. 43;

з) са 10 динара произвођач који, пошто
обере дукан не поништи стабљике (чл. 48.);

и) са 50 динара произвођач, који бере, везује
и калуни без предходне пријаве Монополској Управи
(чл. 38. и 50.);

ј) са 2 динара произвођач који противно
чл. 52. више листова метне у један калуп;

к) са 10 — 30 динара председник општине
или његов заменик, који по чл. 91. не следује по-
зиву органа Монополске Управе или неће да овери
записнике;

л) са 20 — 50 динара председник општине
градске или сеоске или ако је општина састав-
љена из више села, онај кмет у чијем се селу
нађе недозвољено засађеног дукана после 20. јула
(чл. 93.);

љ) са 10 до 20 динара произвођач који се
огрешо о чл. 33. овога закона;

м) са 5—10 динара код кога се нађе кријум-
чареног прерађеног дукана до 5 грама;

н) са 100 динара закупац који се огрешо о
члан 131. овога закона;

о) са 50 динара малопродавац, који се огрешо
о члан 135. овога закона;

п) са 2 динара за сваки квадратни метар
више засађеног земљишта дуканом, које произ-
вођач засади више него што му дозвола гласи;

р) са 50 динара произвођач, који без наредбе и спроводнице износи дуван скалупљен из својих зграда (члан 74. овога закона);

с) са 20 — 30 динара председник или члан општинског суда или месни кмет, ако је општина састављена из више села, који сазна да ко пуши кријумчарски дуван, па не учини корак, да се кривац казни;

т) са 20—50 динара ко без дозволе продаје дуван и дуванске прерађевине, које су израђене у фабрики Монопола Дувана;

у) са 50 — 150 динара малопродавци који имају права на продају дувана по овом закону, па монополисани дуван квасе или му у опште мењају прописни облик и начин паковања;

ф) са 30—150 дин. малопродавац, који купује дуван из другог округа, односно среза, а не од закупца или од њега овлашћеног лица у свом округу, односно срезу;

х) са 20 — 100 динара малопродавац, који своју дозволу пренесе на друго лице без знања и одобрења Монополске Управе и,

ц) са 10—20 динара код кога се ухвати да је без дозволе или у недозвољеним местима посадио дувана до пет струкова;

Члан 158.

Поред казне изложене у члану 157. кривац ће се осудити:

а) у случају тачке: в, г, д, ђ, е и и, још и на губитак права за производњу дувана за идущу годину;

б) у случају тачке т, у и ф, малопродавцу ће се одузети право на продају дувана и дуванских прерађевина, а тако исто и сав дуван без икакве накнаде;

в) у случају тачке п, више засађени дуван поништиће се.

Члан 159.

Сви се иступи казне административно на основу записника састављених по пропису члана 160. овог закона.

Осуде ове изриче Монополска Управа и оне су одмах извршене.**

Члан 160.

Монополска Управа и сва лица, позвана овим законом за хватање кријумчара и која су дужна да пазе на правилно извршење овог закона, дужна су, чим ухвате кријумчара или примете неправилности, да сачине записник о томе.

Овај записник мора бити састављен по формулару, који Монополска Управа пропише. У њему мора бити означено кад је и место где је кривац ухваћен, количина нађеног кријумчарског дувана, какво је дело учинио, да ли кривац дело признаје, или не признаје, шта кривац у своју одбрану наводи.

Исти записник потписаће и осумњичено лице пред два присутна часна грађанина, који ће се такође потписати и биће оверен од власти, која је дело ухватила. Ако осумњичено лице није хтело записник потписати, то ће се забележити у записнику.

Овакав записник има силу потпуног доказа, ако окривљени не би што с основом навео, што би важност записника оспоравало**.

Члан 161.

Ко се ухвати да прави и протура лажне завоје и жигове Монополске Управе, да се казни по кривичном закону, као и онај који покуша да

прави или протура лажне новце (глава XIII §§ 145. и 146. крив. зак.)**

Члан 162.

Ако се кривци за кријумчарске кривице и иступе извршним решењем ослободе од казне, — одузети дуван не враћа им се, већ им се исплаћује вредност његова по процени одређене комисије од стране Монополске Управе.

Против ове процене нема места жалби.

Одузети предмети такође се не враћају, већ им се накнађује вредност по продајној цени, изузев члана 144. овог закона, у коме им се случају враћа положена сума по процени.**

Члан 162. а.

Ако је одузети дуван био прерађен у државној монополској фабрици, па се окривљени извршном одлуком ослободи казне, вратиће му се новац, што га је Монополска Управа добила приликом продаје најближем продавцу монополских предмета, по одбитку прописаног одпуста (рабата) продавачког за продавце на мало.

Члан 163.

На случај основане сумње, да неко кришом дуван чува, прерађује или продаје прерађени дуван и његове прерађевине, монополски контролор и остало монополско особље, као и све власти, које су овим законом позване, да хватају кријумчаре, имају право да у присуству полициског чиновника или председника општине или његовог заступника и два грађанина, учине претрес у кући и осталим зградама онога лица, на које се сумња, да је кријумчар. Ну овај претрес мора се саобрзати одредби чл. 30. земаљског устава.

О резултату претреса сачиниће се записник који ће потписати изасланик власти, орган мо-

нополски, осумњичено лице и присутни грађани. Записник овај послаће се Кријумчарском Одсеку Монополске Управе на даљи поступак и издашке се осумњиченом лицу у овереном препису.**

Члан 164.

Кад контролор монополски или друго лице, позвано да хвата кријумчаре, посумња да код кога лица, које нађе на путу или другом коме удаљеном месту има кријумчарског дувана, а не би било могућности да ту одмах нађе и присутнике или органе општинске или државне власти, може исто лице сам претрести. Но у том случају мора одмах саставити записник о резултату претреса и исти издати у препису претресеном лицу, а истог дана извести о томе и своју надзорну власт.**

Члан 165.

За кога се органа Монополске Управе докаже, да је коме подметнуо дуван или дуванске прерађевине казниће се затвором од 6 месеци до две године, а поред тога и искључењем из сваке монополске службе на свагда.

За ово дело може монополског органа тужити суду и приватни и Монополска Управа.**

Члан 166.

Ко ухвати или прокаже кријумчара, добија у име награде трећину оне суме која се од кријумчара наплати у име казне.

На ову награду немају права органи монополске струке ни осталих државних ни општинских власти, којима је дужност да хватају кријумчаре.**

Члан 167.

Све кријумчарске кривице из члана 142. и остали преступи застаревају за три године, а сви иступи за годину дана.

Члан 168.

*Пресуде и решења по кријумчарским кривичама застаревају за онолико времена, за колико би застарела и сама дела по којима су те одлуке изречене.**

Члан 169.

За почетак и прекидање застарелости важе одредбе општег кривичног законика (глава VIII и XXXV).

ОДСЕК ДЕСЕТИ¹⁾

О Управи монопола дувана.

Члан 170.

Управа Монопола Дувана је самостално државно надлештво, а стоји под Министром финансија.

Члан 171.

Задатак је Управе монопола дувана:

Да се стара о извршењу овога закона, т. ј. да води бригу о производњи, преради, продаји, увозу и извозу дувана и дуванских прерађевина.

Она стоји у непосредној вези како са свима државним надлештвима, тако и приватним лицима.

Члан 172.

Управа Монопола Дувана састоји се из управника, управног одбора и потребног персонала, који је овим законом предвиђен.

Члан 173.

Управник државних монопола поставља се на предлог Министра финансија Краљевим указом

¹⁾ Одредбе овог одсека вреде у колико су у сагласности са уредбом о Самосталној Монополској Управи,

а по избору и предлогу Самосталне Монополске Управе.

*Звање управника дели се по плати на две класе: I класа 10.000 и II 8.500 динара годишње.**

Члан 174.

Дужности су управника:

а) да самостално потписује сву преписку и отправља све послове по овом закону;

б) да шаље извештај Министру Финансија о свему, што се у седницама Управног Одбора реши:

в) да у свима питањима пуноважно заступа Управу Монопола Дувана;

г) да води надзор и одржава дисциплину над свима органима Управе Монопола Дувана;

д) да подноси Управном Одбору на решење све предмете, за које је он надлежан по уредби о Самосталној Монополској Управи;

е) ако је управник ма у ком случају спречен да своју редовну дужност отправља, заступа га у дужности шеф администрације, који је помоћник управников.*

Члан 175.

Чланова Управног Одбора има девет.

Они се постављају на предлог Министра Финансија Краљевим указом на три године. Од њих морају бити један правник и двојица стручни познаваоци дувана.

Чланови Управног Одбора смењују се овако: на крају сваке године иступају три члана, и замењују се новима. Чланови, који су иступили могу бити поново наименовани. За прве две године решиће се коцком, која три члана иступају.

Доцније увек иступају по постављењу најстарија три члана.

При ступању у дужност чланови одбора, полажу заклетву, која гласи:

»Ја Н. Н. заклињем се свемогућим Богом, да ћу све оно, што као члан одбора у званичном положају сазнам, строго као тајну чувати, да ћу на сва питања, која се у Управном Одбору подносе на мишљење по мојој савести тражено мишљење давати и да ћу увек најсавесније штитити интересе Управе Монопола Дувана и као своје сопствене чувати«.

Члан 176.

Рад ће Управног Одбора бити пуноважан, кад их буде у седници најмање седморица, сем управника Монопола Дувана.

Управни Одбор састаје се на позив управника кад год потреба захтева, а најмање један пут сваког месеца.

За сваку седницу морају бити позвани сви чланови одбора.

Управни Одбор решава већином гласова, а у случају равне поделе гласова, решава она страна на којој је глас председавајућег.

Дужност је Управног Одбора да даје мишљење о свима оним питањима, која му управник на мишљење изнесе, и за које је потребно мишљење Управног Одбора.

О својим седницама Управни Одбор води записник, који ће се прво завести у деловодник, па онда се убележава у нарочито законски оверену књигу. Записник сваке седнице потписују сви присутни чланови.

Члан 177.

Управни Одбор не може се мешати у оне послове, који су поверени самом управнику.

Члан 178.

Министар Финансија, кад год за потребно нађе, долази у седнице Управног Одбора. Он није

дужан да уважи мишљење одбора, кад нађе да се исто коси са интересима државним.

Члан 179.

Управном Одбору дужност је давати мишљење о свима питањима, која му на решење износи управник Монопола Дувана.

Члан 180.

Ова питања морају свагда доћи пред Управни Одбор;

- а) цена о откупу земаљског дувана;
- б) предлози о изменама у продајној тарифи дувана и дуванских прерађевина;
- в) предлози за куповину страног дувана у листу и дуванских прерађевина;
- г) предлози о фабрикацији дувана;
- д) одређивање процента малопродајцима дувана;
- ђ) питања финансијске природе;
- е) предлози о грађевинама;
- ж) о дијурнама, које се дају приватним лицима, која за Управу Монопола Дувана какав посао врше;
- з) о накнадном кредиту, који буде Управи Монопола Дувана преко потребан, а у буџету није предвиђен, или је предвиђена цифра утрошена.
- и) о лицитацијама, које су нужне и које се држе за набавку дувана, подизање грађевина, давање под закуп права великопродаје дувана;
- ј) буџет Управе Монопола Дувана — и
- к) оверава биланс радње Управе Монопола Дувана.

Члан 181.

Чланови Управног Одбора добијају у име награде 10 динара за сваки дан, кад су седнице

држане, и то само они који су седницама присуствовали.

Члан 182.

Управа ће водити своје послове на основи трговинској и економској.

Све набавке, које прелазе вредност од 1000 динара, вршиће се путем јавне или оферталне лицитације. Изузетак од овога правила дозвољен је само у случају преке потребе за набавку дувана за прераду, као и за поједине артикле, потребне фабрици, што се набавља без лицитације. На случај да лицитација не да повољни резултат за набавку дувана, може се набавка и без лицитације непосредно извршити. Но ову набавку мора одобрити Управни Одбор и Министар Финансија.

Књиге ће се водити двојно, према природи самога посла, тако, да се може у свако доба контролисати све до ситница.

Члан 183.

Управник са Управним Одбором сваке године саставља биланс активе и пасиве Управе Монопола Дувана. Овај биланс подноси на одобрење Министру Финансија, а по том га обзнањује у службеном делу званичних новина.

Члан 184.

Да би Управа Монопола Дувана што успешније вршила одређену јој дужност, дели се на одсеке, а за вршење службе у целој земљи постоји потребан број магацина за прерађене дуване и окружна надзорништва.

Члан 185.

Управа Монопола Дувана према своме задатку дели се на шест одсека, и то:

- а) одсек административно-кријумчарски;
 - б) одсек за производњу;
 - в) одсек за књиговодство;
 - г) управа главног стоваришта непрерађеног дувана;
 - д) управа фабрике за прераду дувана, и
 - ђ) одсек за продају дувана.
- Одсеци под г и д, имају засебну архиву и деловодство.

Члан 186.

На челу свакога одсека стоји шеф, који је одговоран за све послове свога одсека.

Шефови одсека под г и д, врше самостално поверену им дужност, за коју су и одговорни.

Шефови осталих одсека потписују предмете од мање важности свога одсека, а према потписују сваки акт који потиче из њихових одсека.

Члан 187.

Шефови појединих одсека деле се по плати, и то:

а, звање директора Фабрике Монопола Дувана дели се по плати на две класе: I класа 8000, а II класа 7072.80 динара годишње.

Директор фабрике може имати додатка до 1000 динара годишње.

б) шеф главног књиговодства дели се по плати на три класе: I класа 5000, II класа 4000, III класа 3000 динара годишње.

в) шефови осталих одсека деле се по плати на четири класе: I класа има 4000 дин.; II кл. 3500; III класа 3000 и IV класа 2500 динара годишње.

Члан 188.

У круг рада административно-кријумчарског одсека спада:

а) да дели посао свима одсецима; да води надзор над архивом за све одсеке; да води кореспонденцију, која не спада у специјални круг рада осталих одсека; да се брине о постављању, отпуштању, казнама и свима личним односима, како свега управног — унутрашњег — тако и свега надзорног особља, према предлозима појединих одсека и надзорништва; да води надзор над општим персоналом и послугом; да води надзор и рачуна о распореду дуванских контролора и вршењу њихове службе; да прегледа месечна извешћа о раду надзорништва и њиховог особља, да према њима наређује шта треба и да прави по њима реферате за све остале одсеке;

б) да води кријумчарске књиге и регистре и књиге недозвољених садова; да се оверава да поједина надзорништва шаљу прописно кријумчарске записнике, да су исти код њих заведени у кријумчарски регистар; да их заводи у књиге; подиже тужбе против преступника — кријумчара; води рачуна о изрицању казни; о наплати казни од стране окружних финансијских власти или начелства и о уношењу истих у благајницу Монопола Дувана; о подели новчане казне на потказиваче и хватаче и упућује дотичне реферате књиговодству на исплату; да води рачуна о редовном пошилању кријумчарских предмета од стране надзорништва; да исте спроводи Управи Главног Стоваришта; да води бригу о томе, да се исти тамо комисијски оцењује; да се према оцени по боновима — главно стовариште задужује; да води рачуна о томе, колико се и да ли се доиста неупотребљиви дуван и неупотребљиви кријумчарски предмети поништавају и спаљују, и да надзорништва по свему одужује; реферише о трошковима, који се учине око поништења струкова засађених без дозволе и води бригу да се

исти од кријумчара наплате; извиђа просте иступе осталих врсти.

Члан 189.

Поред шефа, овај одсек састоји се из следаћих чиновника и званичника:

1. архивара,
1. регистратора,
1. књиговође,
1. експедитора,
1. писара,
2. практиканта.

Члан 190.

У круг рада одсека за производњу спада: одобравање, редуцирање, сађење дувана и вођење књига за производњу; води надзор у погледу на производњу дувана од почетка, па све до предаје и откупа дувана; даље има се бринуту да се потребни записници, формулари, катастралне листе и листе мерења на време попуњавају и у књиге заводе; наређују брање, везивање дувана; руководи откупом дувана и надзирава оцену дувана; води књиге и спискове за оцену и исплату дувана произвођачког — по цени вештака — одређених за тај посао; надзирава рад око дувана докле не преври, у магацинима у земљи и докле се не предаду у магацине главног стоваришта; израђује како правила и упуте, тако и расписе за све гране производње, води рачуна о томе, је су ли произвођачи према броју струкова и према броју низова предали потпуну количину своје бербе; стара се о одузимању дувана од оних произвођача, који се ухвате у продаји дувана од сопствене бербе; извиђа иступе о производњи и стара се о наплати казни и извршењу истих, и о свему осталом што у круг рада овог одсека спада по овом закону.

Члан 191.

Поред шефа овај одсек има следеће особље:
2 књиговође за књиге производње, оцене, исплате и иступе.

Члан 192.

У круг рада одсека за књиговодство спада: вођење књига по двојном књиговодству: главне књиге, дневника, инвентара и свију потребних помоћних књига; вођење платних спискова за све особље; набавке материјала, дувана, одела, оружја и т. д. и исплате набавака, анuitета и интереса; обрачуни са касом дуванске ренте и дуванских лозова, или управом народних зајмова, одсеком за продају дувана, фабриком за изузимање непрерађеног и израђивање прерађеног дувана, главним стовариштем за куповање дувана, издавање дувана фабрици на прераду, задуживање дувана фабрици на прераду, задуживање и одуживање за кријумчарске предмете, куповина и продаја дувана; обрачуни о цени откупљених дувана и о трошковима око дувана произвођачких, обуставе по забранама и за рачун управе — од плате стражара за њихово одело и оружје; контролисање надзорништва у исплатама; страна кореспонденција за целу управу и кореспонденција одсека и у опште све што се тиче примања и издавања Управе Монопола Дувана.

Члан 193.

Поред шефа овај одсек има следеће особље:

1. главног благајника,
1. књиговођу,
1. помоћника благајнику,
1. економа,
1. практиканта.

Члан 194.

У круг рада Главног Стоваришта Непрерађеног дувана спада: вођење главне књиге о улазу

и излазу дувана; примање дувана куповином од произвођача у земљи и увезених са стране издавање дувана фабрици; инвентар материјала; примање кријумчарских предмета, задуживање по процени и одуживање — по овереном поништавању, или по предаји фабрици на прераду; вођење преписке с управом и преко ње с фабриком; вођење књиге о исплати радника и надзорника магацина, манипулација са непреврелим и преврелим дуванима и т. д.

Члан 195.

Поред шефа — управника — који је и књиговођа, овај одсек има и следеће особље:

1. књиговођу,

1. магационара, дуванског стручњака.

Потребан број настојника у магацинима и над радницима.

Члан 196.

Фабрика Монопола Дувана има своју засебну управу, али зависи од Управе Монопола Дувана, и отуда прима наредбе.

У круг рада фабрике дувана спада: целокупна радња око фабрикације дувана.

Министар Финансија прописује, на предлог Управе Монопола Дувана, правила за фабрику.

Члан 197.

Директор фабрике управља свима манипулацијама фабричким; подноси извештај Управи Монопола Дувана о потребној количини и каквоћи дувана у листу, као и о количини добивене дуванске прерађевине.

Директор фабрике дувана поставља и отпушта сав персонал осим указних чиновника, а у границама овога закона. Он може и указног

чиновника, који на штету фабрике ради, привремено од службе удалити и предложити да се такав чиновник казни, или сасвим из службе отпусти.

Члан 198.

Осим директора фабрике дувана у фабрици постоји још ово особље:

- а) један контролор,
- б) » рачуновођа,
- в) » економ,
- г) » благајник,
- д) » машиниста,
- ђ) » стручњак за дуван,
- е) » магационар прерађене робе,
- ж) » шпедитер, и

з) потребан број настојника за поједина одељења фабрике.

Члан 199.

Одсек за продају дувана поред непосредне продаје за варош Београд и Топчидер, као и у окрузима у којима продаја у државним рукама остане, има да се брине да управини магацини прерађеног дувана буду увек снабдевени са довољном количином дуванске робе. За сазнање колико за који магацин и за које време треба слати дуванске робе, одсек за продају послужиће се количином потрошње за прошлих 15 дана. Одсек води статистику месечне продаје дувана у земљи; мотри на великопродавце, да ли врше све обавезе, које су уговором о закупу за великопродају дотичног округа на се примили; води спискове малопродаваца и контролише, врше ли они све оно, што им је закон у дужност ставио.

Члан 200.

Поред шефа овај одсек има следеће особље:
1 књиговођу за малопродају,

1 магационара главног стоваришта израђене робе,

1 магационара за стовариште прерађеног дувана за Београд — Топчидер.

Где по потреби постоји стовариште прерађеног дувана у земљи у сваком ће бити по један магационар.

Члан 201.

За вршење свију одредаба закона о Монополу Дувана у земљи, постоји спољне административно особље и то:

У сваком округу где се дуван производи постоји окружно надзорништво са овим особљем:

- 1, окружни надзорник,
- 2, за сваки срез поднадзорник,
- 3, један практикант и
- 4, потребан број дуванских контролора.

У окрузима, у којима се дуван не производи, постоји само окружни поднадзорник и у сваком округу по један или два коњичка стражара.

За надзорника и поднадзорника може бити постављен онај, који је свршио најмање шест разреда гимназије, трговачку или другу какву стручну школу.

Дувански контролор може бити онај, који је:

- а) добро писмен;
- б) одслужио пун рок у војсци или жандармерији, а нарочито, ако је изнео какав чин;
- в) да је потпуно здрав и да није старији од 40 година;
- г) да је без порока и да није био осуђиван за какво прљаво дело.

Ове одредбе не односе се на надзорнике, поднадзорнике и контролоре, које овај закон у служби затекне.

Члан 202.

Свима овима спада у дужност: да воде надзор над производњом дувана, да се не би вршило кријумчарење ма у ком виду; да спречавају и хватају кријумчаре и кријумчарске предмете; да контролишу продају дувана и продавце дувана, и да врше све наредбе добивене од Управе Монопола Дувана, било да их добивају непосредно, или посредно.

Да би ову дужност могли свакад тачно вршити и кријумчарењу на пут стати, овлашћени су, да употребе све законске мере овде предвиђене.

На случај, да се који од кријумчара на позив спољнег особља Управе Монопола Дувана не одазове, но почне да се одупире и бега, особље је овлашћено да у оваквим случајевима оружјем спречи бегство и одупирање.

Члан 203.

Све особље спољне администрације полаже заклетву при ступању у службу, која је законом прописана.

Члан 204.

Надзор над целом спољном радњом ван управе вршиће се преко нарочитих изасланика, које управа одредила буде.

Члан 205.

Сви органи Монопола Дувана морају бити српски грађани. Првенствено право имају Срби, а поглавито они, који су се пређе занимали дувандијским занатом, у колико су способни.

У року најдаље од једне године дана имају се сви странци заменити са српским грађанима.

Члан 206.

Сви чиновници Управе Монопола Дувана постављају се или указом или претписом Министра Финансија.

Члан 207.

Главни благајник Управе Монопола Дувана дели се по класама и плати, и то I класа 4000 динара, II 3500, III 3000 и IV 2500 динара годишње.

Књиговођа Управе Монопола Дувана, контролори, рачуновође, економ и благајник фабрике и сви магационари, деле се по класама и плати, и то:

I класа има	3000	динара
II » »	2500	»
III » »	2000	»
IV » »	1500	»

Машиниста и дувански стручњак деле се по плати на три класе: I класа 4000, II 3000 и III 2000 динара годишње.

Окружни надзорници, окружни магационари и настојници одељења у фабрици главном стоваришту, деле се по класама и плати, и то:

I класа има	2500	динара
II » »	2000	»
III » »	1500	»

Поднадзорници деле се такође у три класе и то:

I класа	2000	дин.
II »	1500	и
III »	1200	

Архивар, регистратор, експедитор, протоколиста, помоћник благајника, писари, економи и шпедитер деле се по класама и плати: I класа 2200, II 1800, III 1500 и IV 1200 дин. годишње.

Све остало особље као: писаре и практиканте, дуванске контролоре, стражаре и служитеље поставља управник Монопола Дувана, и оно не може имати већу плату од 1200 динара.

ОДСЕК ЈЕДАНАЕСТИ¹⁾

О буџету Управе Монопола Дувана.

Члан 208.

Буџет Управе Монопола Дувана саставни је део целокупног државног буџета.

Управа Монопола Дувана дужна је да благовремено направи пројект буџета и пошаље га Министру Финансија ради потврде од стране Народне Скупштине.

Члан 209.

Да би се спречило кријумчарење са стране, Управа Монопола Дувана ставља сваке године у свој буџет 30.000 динара за пограничне стражаре, које поставља Министар Финансија и којима је дужност, да чувају границу и спречавају поред кријумчарења дувана и кријумчарење у опште.

Члан 210.

Ако суме буџетом одобрене нису довољне за подмирење свију редовних трошкова једне рачунске године, Министар Финансија одобриће на предлог Управе Монопола Дувана и по саслушању Управног Одбора, да се потребни издатци учине из прихода Управе Монопола Дувана.

Сви ови издатци морају се поднети на напредно одобрење идућој Народној Скупштини.

Члан 211.

Сви трошкови за извршење закона о Монополу Дувана плаћаће се из прихода, који се добију по закону о Монополу Дувана.

Члан 212.

Из својих прихода Управа Монопола Дувана дужна је да у месечним ратама предаје Управи

¹⁾ Одредбе овог одсека вреде у колико су у сагласности са Уредбом о Самосталној Монополској Управи.

Народног Зајма у злату припадајуће ануитете оних дугова, којима служи приход Управе Монопола Дувана као залога.

Члан 213.

Чист приход од Монопола Дувана, т. ј. све оно што претече по одбитку свих трошкова и ануитета, предаваће се Главној Државној Благајни, као државни приход од овог монопола за текућу годину,

Приход овај предаваће се главној државној благајни свака три месеца.

ОДСЕК ДВАНАЕСТИ

О контроли

Члан 214.

На крају рачунске године, а најдаље у року од три месеца, Управа Монопола Дувана подносиће Главној Контроли на преглед и одобрење све своје рачуне; рачуне фабрике и целокупни биланс. Сви ти рачуни морају бити прегледани и оверени од стране Управе Монопола Дувана.

ОДСЕК ТРИНАЕСТИ

Општа наређења

Члан 215.

Све општинске власти дужне су свагда следовати позиву органа Управе Монопола Дувана, и помагати их у свему, где је њихова помоћ потребна.

Члан 216.

Сви чиновници и служитељи државни и општински дужни су штитити интересе Управе Монопола Дувана. Невршење ове дужности сма-

тра се и казни као и невршење своје редовне дужности.

Члан 217.

Управа Монопола Дувана старајући се за извршење овог закона, издаје наредбе и све државне, административне и општинске власти дужне су да тачно и неодложно ове наредбе врше.

Члан 218.

Сва акта Управе Монопола Дувана ослобођавају се од свију такса. Исто тако Управа Монопола Дувана не плаћа никакву царину за потребне јој предмете, које са стране увози, поштарину, телеграфске таксе као и подвоз дувана и дуванских прерађевина на српској државној жељезници.

Члан 219.

Ради тачног вршења и примене овог закона Министар Финансија прописаше следеће правилнике :

- а) за гајење дувана,
- б) за откуп дувана,
- в) за спољну администрацију,
- г) за стовариште дувана у листу,
- д) за фабрику дувана,
- ђ) за продају дувана,
- е) за набавке дувана у листу,
- ж) за однос између благајне и књиговодства,
- з) за однос између директора фабрике и радника.

Прелазно наређење.

Члан 220.

Садањи шеф главног књиговодства Управе Монопола Дувана, докле буде потребан, задржава плату коју сад по уговору има.

Члан 221.

Сва места, срезови и окрузи, у којима је дозвољено сађење дувана по чл. 8. овога закона, имају се разумети по досадањој административној подели.

Члан 222.

Овај закон ступа у живот кад га Краљ потпише, а тада губи важност закон о Монополу Дувана од 22. септембра 1885. године.

Препоручујемо свима нашим Министрима да овај закон обнародују и о извршењу се његовом старају, властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се поковају. (Закон од 14. марта 1890. године).

IV
ЗАКОН
О
МОНОПОЛУ СОЛИ
СА

ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА

- 1, од 23. јануара 1899. год.
- 2, од 26. јануара 1900. год.
- 3, од 29. априла 1902. год.
- 4, од 23. марта 1904. год.

СВЕ ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ ШТАМПАНЕ СУ КУРЗИВОМ.

Измене од 23. јануара 1899. год. означене су * (једном звездом).

Измене од 26. јануара 1900. год. означене су ** (са две звезде).

Измене од 29. априла 1902. год. означене су са *** (три звезде).

Измене од 23. марта 1904. год.

Члан 1.

Држава има искључиво право куповине и увоза свих сората соли, а тако исто и право продаје у велико, по одредбама овога закона.

Члан 2.

Управа Монопола Дувана управља и Монополом Соли по овом закону.

Члан 3.

Препродаја соли на ситно у целој земљи са свим је слободна радња. Сваки грађанин који жели со препродавати, дужан је куповати со у државним солским стовариштима, и то најмање ону количину која је чл. 4. овога закона одређена.

Слободној утакмици оставља се да одреди цене продаје соли на ситно.

Члан 4.

*Монополска Управа одређује најмању количину соли, која се може купити из државних стоваришта.***

Члан 5.

Управи Монопола дужност је, да се стара, да у свако доба има довољна количина соли у земљи.

По сортама увозиће се ове соли:

а.) со првог квалитета за све кућевне потребе;

б.) со другог квалитета за стоку; и
в.) морска со за индустријске и остале
потребе.

Члан 6.

Управа Монопола вршиће набавку потребних количина соли у свима сортама, или непосредним куповањем од страних режија, или путем оферталне лицитације.

Управа Монопола решиће се за набавку соли једним или другим путем, пошто о томе предходно саслуша Управни Одбор. Ну ово решење мора се поднети и Министру Финансија на одобрење.

Члан 7.

За продају соли у велико, установљавају се државна солска стоваришта у овим местима: Београду, Шапцу, Смедереву, Радујевцу, или Кусјаку, Забрежју и Нишу.

У Београду је главно стовариште, у коме у свако доба мора бити довољна количина свих сората соли.

Члан 8¹⁾

Со се продаје у државним солским стовариштима само за готов новац и плаћа се у злату.

Цена соли на 100 килограма одређују се, и то:

- а.) за први квалитет 16 динара;
- б.) за други квалитет 15 динара; и
- в.) за трећи квалитет 12.50 динара.

Со у парчадима — лоспа — служиће за подмеравање.

Тоз, или солна прашина, продаваће се по 6.50 динара.

¹⁾ Овај члан укинут је одредбом чл. 6. уредбе о Самосталној Монополској Управи.

На Нишком Стоваришту продаваће се со у толико скупље, колико буде изнео трошак преноса до Ниша.

Члан 8. а.

*За разне конзерве и солење меса ради извоза може се со, по одобрењу Министра: Финансија и Народне Привреде, продавати и по цени куповној, са додатком трошкова око истоваривања и магазинаже.***

Члан 8. б.

За потребе индустрије, рударства, заната и радиности у опште, со се може продавати и денатурисана, т. ј. тако препарисана, да се никако не може употребити за храну.

Цена овако денатурисане соли не може бити већа од 6 динара у сребру за 100 килограма, ако средства за денатурисање не би изнела више од 25% од те цене.

Правила за денатурисање соли прописује Министар Финансија на предлог Самосталне Монополске Управе.

Члан 9.

Царинске и регалске дажбине на со укидају се.

Члан 10.

Ко год сем државе увезе со у земљу, сматра се за кријумчара.

Члан 11.

Као кријумчар сматра се и сваки онај, који, знајући, купује кријумчарску со.

Као кријумчар сматраће се и онај, који со намењену за конзерве и солење меса у циљу извоза, употреби у земљи, или, који со денатурисану

употреби на други циљ, ван оних, на које је намењена; или који из денатурисане соли вади материје, којима је денатурисана. Ако је кријумчар уједно и повластичар, онда губи и повластицу.*

Члан 12.

Кријумчар соли казни се новчано од 150—300 динара. Поред тога кријумчар се осуђује да плати:

а) 2 динара за сваки килограм ухваћене кријумчарске соли;

б) одузима се со; и

в) одузимају се све ствари, којима је кријумчарење извршено.

Ако осуђени не би имао покретности или непокретности по последњем ставу овога члана, од куда би се могла наплатити казна по овом закону, казна ће му се заменити затвором рачунајући 5 динара за један дан затвора.

За извршење осуда по овоме закону може се осуђеном узети само једна трећина непокретног имања, које му остане преко онога, што му се по грађанском поступку (§ 471. тач. 4.) не може продати за дугове.

Ако је осуђени закупац продаје дувана, осуда ће се наплатити из његове кауције.

Члан 12. а.)

Но ако Монополски суд приликом пресуђења кривице нађе, да одузета и продата оруђа и ствари нису била неопходно потребна за извршење кријумчарења, т. ј. да се кријумчарење могло извршити и без њих, наредиће у пресуди, да се окривљеном врати новац, добивени од продаје узапћеног оруђа и ствари.

Члан 13.

Ко прокаже или ухвати лице, које со кријумчари, добија у име награде трећину казне

новчане, која се од кријумчара соли наплати, у што се не рачуна накнада по тач. а) чл. 12. овог закона.

На ову награду немају право органи монополске струке ни осталих државних власти, којима је дужност да хватају кријумчаре.

Члан 14.

Кријумчарске кривице по овоме закону застаревају за три године.

Члан 14. а.)

Ко се у току једне године ухвати у кријумчарској кривици по други пут, сматра се да је у поврату и казниће се двогубом казном, предвиђеном чл. 12. овога закона.

Ако се у истој години ухвати и по трећи пут, казниће се само затвором.

Но затвор ни у ком случају не може бити већи од године дана.

Ако је у једном кријумчарењу било више лица, казниће се сви као саучесници.

Члан 15.

Кријумчарске кривице по овоме закону извиђају и пресуде извршују окружне и среске власти, а суди Монополска Управа колегијално. У састав суда улазе: Управник или његов заступник, као председник и шефови одсека за производњу и за со и нове монополе.

Кад је који од њих спречен, заступа га шеф другог ког одсека, осим кријумчарског, ако шефова има, у противном узимаће се њихови заступници.

Члан 16.

Противу пресуде Монополске Управе осуђени се може жалити Државном Савету у року од десет дана, по пријему пресуде, чије су одлуке извршне и обавезне за Монополску upravу.

Жалба се предаје Монополској Управи непосредно или преко поште на повратни реценс, која је дужна, по оцени благовремености жалбе, слати предмет Државном Савету на решење у року од пет дана.

Члан 16. а.)

Ако је кријумчар странац или скитница, а није у могућности да положи суму на коју би осуђен био, или довољно јемство да, предаће се најближој општинској или полицијској власти ради стављања у притвор до решења кривице. Монополска Управа овакве кривице расправиће одмах, чим јој се од стране власти јави. Издржани притвор рачунаће се у казну. Осуђени жалиће се из притвора противу одлуке Монополске Управе.

Члан 16. б.)

Пресуде изречене по кријумчарским кривицама застаревају за онолико времена, за колико би и сама кривица застарева.

Члан 16. в.)

Почетак и прекидање застарелости кривице и пресуде, рачунаће се по одредбама општег кривичног законика.

Члан 17.

За вршење свих послова, прописаних овим законом, поред чиновништва, предвиђеног законом о Монополу Дувана, поставиће се:

а.) главни солски књиговођа при Управи Монопола;

б.) један писар и један практикант;

в.) по један благајник и по један магационар у сваком солском стоваришту; и

г.) потребан број служитеља при солским стовариштима.

Члан 18.

Главни књиговођа, благајници и магационари постављају се на предлог Министра Финансија Краљевским указом.

Главни је књиговођа у рангу и плати раван шефовима одсека Управе Монопола Дувана, а благајници и магационари равни су по плати и рангу окружним магационарима у дуванским стовариштима.

Писара, практиканта и служитеља поставља претписом Управник Монопола Дувана.

Плата је писару до 1500, практиканту до 1200, а служитељима до 900 динара на годину.

Члан 19.

Из бруто прихода од продаје соли има се плаћати:

1-о набавка соли;

2-о особље по овом закону;

3-е сви остали трошкови као: пренос соли, оправка магацина, кирије за магацине, набавка потребних каса, вега, тедова, потребан канцеларијски материјал, огрев, осветлење, осигурање, дијурна члановима Управног Одбора и чиновницима приликом куповине соли и прегледа солских стоваришта и т. д.

Сви ови трошкови под 3. морају се изнети Управном Одбору на решење, а по том Министру Финансија на одобрење.

Члан 20.

Сав остали приход од соли предаје се Главној Државној Благајници.

Члан 21.¹⁾

Цела радња монопола соли водиће се на основи трговинској и економској. Сва главна питања морају се поднети на решење Управном Одбору, који је установљен чл. 180. закона о Монополу Дувана.

Ниједна се одлука Управног Одбора не сме извршити, док је Министар Финансија не одобри.

Члан 22.

Да би се овај закон тачно извршио, овлашћује се Министар Финансија, да пропише:

- а.) правилник о примању соли; и
- б.) правилник, по коме се имају управљати солска стоваришта.

Члан 23.

Овај закон ступа у живот кад га Краљ потпише, а тада губи важност закон о искључивом увозу соли од 2. Јуна 1882. године.

Препоручујемо свима Нашим Министрима, да овај закон обнародују и о извршењу се његовом, у колико се кога тиче, старају; властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се поковавају.

17. Марта 1890. год.
у Београду.

¹⁾ Овај је члан измењен Уредбом о Самосталној Монополској Управи.

V

ЗАКОН

о

УСТАНОВЉЕЊУ НОВИХ ДРЖАВНИХ МОНОПОЛА

на

ЖИГИЦЕ, ПЕТРОЛЕУМ, ХАРТИЈУ ЗА ЦИГАРЕТЕ И АЛКОХОЛ*)

са

ИЗМЕНАМА и ДОПУНАМА

- 1) од 23. јула 1898. год.
- 2) од 1. маја 1902. год.
- 3) од 23. марта 1904. год.

*) Монопол на алкохол укинут је уредбом Министарског Савета од 2-ог јула 1920. г., која је објављена у 153. броју Службених Новина од 16. м. м.

СВЕ ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ ШТАМПАНЕ СУ КУРЗИВОМ.

Измене од 23. јула 1898. год. означене су са * (једном звездом).

Измене од 1. маја 1902. год. означене су са ** (две звезде).

Члан 1.

Држава има искључиво право да увози, прерађује, или сама израђује и продаје на велико, одређујући цене код појединих артикала и за детаљну продају, ове артикле: петролеум, жигице, хартије за цигарете и алкохол који се добија од скробних материја и меласе.

Члан 1. а.

Ко жели да продаје на ситно хартије за цигарете или денатурисани алкохол, мора имати за то дозволу од Монополске Управе.

*Ове дозволе Монополска Управа даје и одузима онако, као и дозволе за малопродају дуванских прерађевина.***

Члан 2.

Право прераде и продаје монополисаних предмета држава ће почети да врши за сваки поједини од именованих предмета у време, кад све припреме за потпуно вршење тога права буду са свим готове.

Право увоза свих монополисаних артикала почиње држава вршити чим овај закон у живот ступи. Док држава не изведе све предходне припреме за своју производњу алкохола и жигица, она ће набављати те предмете и продајну цену одређивати им по цени коштања, додајући тој цени монополску таксу.

Од произвођача алкохола и жигица, који се затеку са својим радњама кад овај закон ступи у живот, држава ће у равној мери наплаћивати монополску таксу на цео производ оставивши право продаје самим произвођачима.

Држава може производе ових произвођача и откупити, ако производ и по квалитету и по цени не би државу стао више, но што га иначе набавити може.

Члан 3.

Никоме у земљи није дозвољено производити алкохол из скробних материја и меласе, ма које јачине, нити је дозвољено такав аcohol са стране увозити.

За домаће произвођаче оваквог алкохола, које овај закон затече, вреде одредбе члана 2.

Члан 4.

Сваки који се ухвати да предмете именоване у чл. 1. овога закона уноси са стране или купује од другог, а не од државе, односно од препродаваца у земљи, или тајно прерађује, сматра се као кријумчар и казни по одредбама овога закона.

Члан 5.

Држава ће објавити где се, и од којих приватних произвођача, могу набављати монополисани артикли.

Члан 6.

Ово право монопола на петролеум, алкохол од скробних материја и меласе, жигице и хартије за цигарете, држава врши преко Управе Монопола Дувана и Соли, која ће од дана, кад овај закон у живот ступи, имати назив:

»Управа Државних Монопола«.

Управа Државних Монопола стоји под Министарством Финансија.

Члан 7.

На Управу Државних Монопола преноси се и радња и штампање свих врста монополисане хартије, поштанских, таксених и крчмаринских марака.

*Од ових монополисаних хартија изузимају се: сви обрасци и формулари, изводи црквени, сточни пасоши, депозитне књиге, регистри, деловодни протоколи, прописи, прописнице и вежбанке, и у опште све оне хартије штампане, које се искључиво употребљавају за државну, општинску и школску службену потребу, које ће се у будуће штампати и продавати у државној штампарији.**

Продају монополисаних хартија вршиће Управа Државних Монопола, а за марке само ће руководити израдом, и израђене предаваће по требовањима дотичним министарствима и задужити их пуном ценом издатих марака.

Члан 7. а.)

Ко жели да продаје на ситно таксене марке и друге монополисане хартије од вредности мора имати за то дозволу од Монополске Управе.

Ове дозволе Монополска Управа даје и одузима онако, као и дозволе за малопродају дуванских прерађевина.

Без одобрења Монополске Управе лице које је добило дозволу за продају монополисаних хартија од вредности на ситно, не може пренети дозволу на другог.

Државни чиновник, који је таквом лицу продао марке и монополисане хартије од вредности, казниће се такође новчано од 150 — 200 динара.

Сви садашњи продавци монополисаних хартија од вредности, који немају дозволе за ту радњу, а желе да је и даље обављају дужни су прибавити дозволу од Монополске Управе у року од три месеца, кад овај закон ступи у живот.

Малопродавце дувана може Управа обвезати да у својим радњама држе и продају и све врсте монополисаних хартија од вредности као и жицице, према потреби дотичног краја.

Члан 8.

Управу Државних Монопола вршиће све послове по овом закону на истој трговинско - економској основи, на којој се сада воде и послови Монопола Дувана и Соли.

Члан 9.

У року од месец дана рачунајући од дана кад овај закон у живот ступи, Управа Државних Монопола извршиће попис свих монополисаних предмета у земљи и за тим одредиће рок до кога се времена имају ти монополисани предмети распродати.

Члан 10.

За откуп монополисаних предмета (ако би то потребно било — чл. 2.), машина, алата или нарочите фабричке зграде, ако такве постоје искључиво за производњу монополисаних предмета, установљава се нарочита државна комисија. Њу саставља: Управник Државних Монопола, један члан Главне Контроле, који се поставља указом Краљевим на предлог председника Министарског Савета, шеф администрације Државних Монопола, који је и деловођа ове комисије, и још шест лица, која се постављају Краљевским указом на предлог Министра Финансија.

Овако састављена државна комисија има право зарад обавештења позвати у своје седнице стручна лица за поједина питања.

Државној комисији председава и сазива је у седнице Управник Државних Монопола, а рад је државне комисије пуноважан кад има шест чланова.

Члан 11.

Ова овако састављена државна комисија има извести привремену организацију ново-заведених монопола и осталих послова, који по одредбама овога закона прелазе у делокруг Управе Државних Монопола.

Она ће Министру Финансија подносити предлоге о свему што је потребно за правилан рад новог делокруга Управе Државних Монопола. Министар Финансија објављиваће у службеном делу »Српских Новина« правилнике за вршење свих послова.

Члан 12.

Чланови државне комисије, осим чиновника Управе Монопола, имају награде за сваку седницу, којој су присуствовали, или у опште за какав комисијски рад по десет динара.

Члан 13.

На предлог државне комисије Министар Финансија објављује у »Српским Новинама« да Управа Државних Монопола почиње вршити право монополско за поједине предмете са свим или од чести.

Члан 14.

На предлог државне комисије одредиће Министар Финансија од појединих предмета најмању количину, коју ће непосредно продавати

Управа Државних Монопола. Он ће одређивати и проценат купцима према купљеној већој количини ових предмета.

Продајну државну цену одредиће:

- 1., куповна државна цена свакога артикла;
- 2., монополска такса, која мора бити најмање толика, колика је била: а. досадашња царина, б. обртни порез, в. пренос, г. осигурање и д. досадашња трошарина или регал.

Али ова цена ни у ком случају не сме бити толика да отежава и умањује потрошњу ових предмета.

Члан 15.

Царина, обртни порез, трошарина и све државне таксе неће се више наплаћивати, како се ком монополском предмету одреди монополска цена. Министар Финансија на предлог државне комисије одредиће у колико је продаја монополисаних предмета по целој земљи слободна радња, а у колико је за продају појединих предмета потребна дозвола за монополисане предмете.

Члан 16.

Управа Државних Монопола продаје монополисане предмете, чија продаја овим законом на њу прелази, само за готов новац.

Члан 17.

Онога дана кад овај закон у живот ступи приватнима забрањује се увоз монополисаних артиката. Од тога дана право увоза има искључиво само Управа Државних Монопола. За провоз монополисаних предмета важе исте одредбе, које постоје и за провоз дувана или соли. Одобрење за провоз свих монополисаних предмета, по правилнику Министра Финансија, издаје Управа Државних Монопола.

Члан 18.

Кад државна комисија сврши све што је потребно, да држава за који од монополисаних предмета почне вршити своје монополско право, на предлог Министра Финансија, објавиће се указом кога дана монопол ступа у живот. Одмах по том Управа Државних Монопола извршиће код приватних продаваца попис монополисаних предмета, који ће се од приватних продаваца откупити по цени коју утврди државна комисија по саслушању трговачког удружења. Но ако би државна комисија, по свршеном попису, нашла да је по државне интересе корисније не откупити монополисани предмет од приватних продаваца, она може учинити предлог Министру Финансија, да се приватним продавцима одобри, да извезу монополисани предмет, у колико се код њих затекао, и то у року који државна комисија буде Министру Финансија предложила.

После тог рока приватни продавци моћи ће остатак монополисаних предмета, који се код њих затекне, продавати, само ако претходно положе Управи Државних Монопола потпуну монополску таксу, у колико она већ није наплаћена у трошарини и осталим државним дажбама.

Члан 19.

Свако лице, које, пошто овај закон ступи у живот, без нарочитог одобрења Управе Државних Монопола унесе у земљу који од монополисаних предмета, сматра се као кријумчар.

Управа Државних Монопола дужна је преко свог особља спречавати кријумчарење монополисаних предмета, а у том послу дужне су јој указивати помоћ све општинске и државне власти. Оне су дужне све њене наредбе као хитне одмах извршивати.

Члан 20.

Кривце, учињене по овоме закону, деле се на преступе и иступе.

Члан 20. а.)

Преступну кријумчарску кривицу учинио је и биће кажњен као кријумчар:

1., ко противно одредби чл. 4. овог закона поступи;

2., домаћи произвођач, који сам денатурише алкохол;

3., ко денатурисани алкохол ослободи материја којима је денатурисан;

4., ко продаје или држи петролеум у кантама страног порекла и са страним обележјем а не државним које носе обележје »Двоглави орао«, и писмена »У. Д. М.« или у нарочито израђеним кантама за продају на ситно.

Члан 20. б.)

Преступне кријумчарске кривице казне се новчано од 150 — 200 динара, а поред те казне, кријумчар се осуђује још да плати за сваки кријумчарски предмет десетогубу монополску таксу утврђену за дотични предмет.

Сви предмети који се као кријумчарски ухвате, као и сва средства, којима је кријумчарење извршено, у колико се без тих средстава не би могло извршити кријумчарење, прелазе у својину Монополске Управе без икакве накнаде.

Ако Монополски Суд при суђењу кривица нађе да се кријумчарење без узапћених и продатих оруђа могло извршити, пресудиће да се од продаје тих оруђа добивени новац окривљеноме врати.

Ко ухвати или прокаже кријумчара добија у име награде трећину оне суме што се од кријумчара наплати у име казне,

На ову награду немају право органи монополске струке, ни осталих државних власти, којима је дужност да хватају кријумчаре.

Ко не може казну, у шта се рачуна и накнада десетоструке монополске таксе платити из свога покретног или из једне трећине непокретног имања, које му остане преко оног што се по грађанском судском поступку §. 471. тач. 4. не може продати за дугове, издржаће затвор, рачунајући по 5. динара за један дан затвора.

Овај затвор не може бити већи од једне године дана.

Ако је осуђени закупац за продају дувана, осуда ће се наплатити из његове кауције.

Све преступне кријумчарске кривице застајевају за три године.

Члан 20. в.)

Иступну кривицу учинио је и биће кажњен дисциплински од 50—150 динара.

1., ко без дозволе продаје хартије за цигарете, денатурисани алкохол и марке и монополисане хартије од вредности;

2., ко продаје хартије за цигарете и жижице скупље од одређене цене;

3., ко продаје хартије за цигарете са мање листића у свесци (књижици) но што је одређено;

4., ко продаје жижице са одлепљеном или повређеном контролном марком на кутији;

5., ко петролеум квари додавањем воде или других каквих материја.

Осим казне одузимају се инкриминисани предмети, који се у продавници или радњи окривљеног нађу, без накнаде у корист државне касе;

6., који продавац добивену дозволу за продају на ситно, пренесе на другог без одобрења Монополске Управе.

У поврату казниће се удвојеном казном и одузеће му се право на малопродаји монополских предмета.

Члан 20. г.)

Иступне кривице застаревају за годину дана.

Члан 21.

Све кривице и преступне и иступне, казне се на основу записника, у коме мора бити означено: кад је и место где је кривац ухваћен, количина нађеног кријумчарског предмета, какво је дело учињено, да ли кривац дело признаје или не признаје и шта у одбрану наводи.

Тај записник потписује осумњичено лице пред два присутна часна грађанина који ће се такође потписати на записнику и биће оверен од власти, која је дело ухватила. Ако осумњичено лице није хтело записник потписати, то ће се забележити у записнику.

Овакав записник јесте потпун доказ осим ако окривљени не би што с основом навео, што би важност записника оспоравало.

Ближи формулар записника прописује Монополска Управа.

Члан 21. а.)

Кад монополски контролор или које друго лице, позвано за хватање кријумчара с основом посумња, да код ког лица, које нађе на путу или коме другом удаљеном месту, има кријумчарских предмета а не би било у могућности да ту одмах нађе и присутнике или органе општинске или државне власти, може исто лице сам претрести. У том случају мора одмах саставити записник о резултату претреса и исти издати у препису претресеном лицу, а истог дана извести о томе своју надзорну власт.

Члан 21. б.)

Ко се у току једне године ухвати у кријумчарској кривици по други пут, сматра се да је у поврату и казниће се двогубом казном, предвиђеном чл. 20. б. овог закона.

А ако се у истој години ухвати по трећи пут казниће се само затвором.

Но затвор ни у ком случају не може бити већи од године дана.

Ако је у једном кријумчарењу било више лица, казниће се сва као саучесници.

Члан 21. в.)

Кријумчарске кривице по овоме закону изиђају и пресуде извршују окружне и среске власти, а суди Монополска Управа колегијално. Суд сачињавају: Управник или његов заступник као председник и шефови одсека за производњу и со и нове монополе као чланови, с тим да место првога члана суда заузима шеф одсека за со и нове монополе.

Ако је који од њих спречен, заступаће га шеф ког другог одсека осем кријумчарског, ако шефова има, у противном случају узимаће се њихови заступници.

Кривични поступак за монополске кривице прописани по члану 151. закона о монополу дувана важи и овде.

Члан 21. г.)

Путници који долазе у Србију или пролазе имају право, да без икаквих дажбина и такса унесу за своју личну употребу најмање и то:

- 10. грама (једну књижицу) цигар-папира;
- 20. грама (једну кутију) жижица; и
- 100. грама алкохола.

Ова повластица не вреди за пограничне становнике.

Члан 21. д.)

Ако је кријумчар странац или скитник а није у могућности да положи суму на коју би осуђен био, или довољно јемство да, предаје се најближој општинској или полицијској власти, ради стављања у притвор до решења кривице. Монополска Управа овакве кривице расправљаће одмах чим јој се од стране власти јаве. Издржани притвор рачунаће се у казну. Осуђени жалиће се из притвора противу одлуке Монополске Управе.

Члан 21. ђ.)

Орган Монополске Управе за кога се докаже, да је коме подметнуо који кријумчарски предмет, биће кажњен затвором од шест месеци до две године а поред тога и искључен из сваке монополске и друге државне службе за свагда.

Члан 21. е.)

Пресуде и решења по кријумчарским кривичама застаревају за онолико времена, за колико би застарела и сама та дела по којима су одлуке изречене.

Одредбе општег кривичног законика о почетку и прекидању застарелости важе и овде.

Члан 22.

Штампар, који се ухвати да штампа монополисане формуларе и хартије, или ко би се ухватио да израђује таксене, поштанске, крчмаринске и у опште све друге монополисане марке, казни се по кривичном закону (глава XII § 145. и 146.).

Члан 23.

За извршење овог закона поставља се потребно особље Краљевским указом на предлог

Министра Финансија. Потребно неуказно особље поставља Министар Финансија или Управа Државних Монопола такођер у смислу одредаба закона о монополу дувана.

Члан 24.

При заснивању ових монопола издаци ће се привремено покрити приходом монопола дувана и соли.

Готовина, потребна за годишњу потрошњу монополисаних предмета, по цени њихова коштања, саставља обртни капитал. Овај ће се засновати из прихода нових монопола.

Члан 25.

Управа Државних Монопола дужна је на основу стеченог искуства и рада државне комисије за даље организовање нових монопола, да спреми све измене потребне у закону о монополу дувана и законске пројекте за све монополисане предмете, обухваћене овим законом. Ове ће законске предлоге Министар Финансија поднети на решење Народној Скупштини у току првог редовног сазива.

Члан 26.

Закон овај ступа у живот трећег дана од дана обнародовања његова у службеним »Српским Новинама« а тада престају важити:

Закон о маркама поштанским за писма и новине од 31. октобра 1866. год. у колико се он мења овим законом, и закон о монополу државне штампарије на извесне монополисане хартије од 22. јуна 1882. год. пошто се вршење тога закона преноси на Управу Државних Монопола.

Уједно се овим законом укидају тачке 26, 27 и 118 у закону о општој царинској тарифи

од 10. јула ове год. и сва законска наређења, која би овом закону противна била.

Препоручујемо свима Нашим Министрима да овај закон обнародују и о извршењу се његовом старају; властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравашу.

3. Августа 1893. год.
у Београду.

VI

КРИВИЧНИ ПОСТУПАК ЗА МОНОПОЛСКЕ КРИВИЦЕ

I.

Опште одредбе.

Члан 1.

На основу члана 151. закона о монополу дувана од 11. априла 1902. год. Министар Финансија прописује за извиђање и суђење свих монополских кривица — преступа и иступа — овај кривични поступак.

Члан 2.

Само онај може бити суђен и кажњен за монополске кривице, по монополским законима, коме је кривица, по одредбама овог поступка, извиђена и пресуђена.

Члан 3.

Одредбе монополских закона и овога поступка односе се и на стране држављане, било да они у Србији стално или привремено бораве.

II.

О проналаску кријумчарског дела.

Члан 4.

Монополска надзорништва, монополски контролори и остале власти, које су позване да хватају и сузбијају кријумчаре монополисаних предмета, кад сазнаду, било на чији потказ (доставу),

било сами, да је нека кривица учињена или да ће се учинити, дужни су одмах предузети све потребне мере, да се кријумчари и укријумчарени предмети ухвате, односно да се намеравамо кријумчарење спречи.

Члан 5.

Потказивач (достављач) може тражити да му име остане у тајности и дотична власт мора се томе захтеву одазвати; али је ипак дужна поверљивим актом, у том случају, саопштити Кријумчарском Одсеку Монополске Управе име и презиме, занимање и место становања потказивачево.

Ако би потказивач (достављач) учинио доставу непосредно Монополској Управи, она ће наредити дотичном монополском надзорништву да одмах отпочне трагање и предузме све потребне мере ради проналаска кријумчара и узапћења укријумчарених предмета, али неће му саопштавати име потказивачево.

Члан 6.

Кад монополски контролор и остало монополско особље, као и све остале власти, које су позване да хватају кријумчаре монополисаних предмета, *с основом посумњају*, да неко у стану или зградама има укријумчарених монополисаних предмета, извршиће изненада претрес стана и осталих зграда осумњиченог лица, према одредбама члана 30. земаљ. Устава и чл. 160. и 163. закона о монополу дувана.

Члан 7.

Претрес стана и осталих зграда (који нису јавни локали) осумњичених лица сме се вршити само дању, т. ј. од изласка до заласка сунца.

Претрес у јавним локалима сме се вршити у свако доба дана и ноћи, али ипак према одред-

бама чл. 30. земаљ. Устава и чл. 160. и 163. закона о монополу дувана.

Члан 8.

Ако би било потребе да се изврши претрес над војним лицем а у војној згради или логору, или ако би ту требало осумњиченог, који је из грађанског реда, ухватити, монополски контролор, односно власт која је трагање почела, обратиће се надлежној војној власти ради тога и ова је дужна захтеву се у свему одазвати.

Члан 9.

У случају да монополски контролор или друго лице, које је позвано за хватање кријумчара, посумња, да код кога лица, које нађе на путу или другом ком удаљеном месту, има кријумчарених монополисаних предмета, а не би било могуће да ту одмах нађе и присутнике или органе општинске или државне власти, може осумњичено лице и сам претрести, ако оно, на претходни позив, не би драговољно само предало укријумчарене предмете. У том случају мора одмах саставити записник о резултату претреса и тај записник у препису, који он оверава, предати претресеном лицу, а истог дана извести о томе и своју надзорну власт (члан 164. закона о Монополу Дувана).

Члан 10.

Ако се кријумчар, у намери да се бегством уклони, од претреса склони у какву зграду или какав затворени простор, монополски контролор, односно лице одређено за хватање кријумчара, има права, на уљудан начин, тражити, да му се та зграда или просторија, ако је затворена, отвори ради претреса осумњиченог лица и одузимања укријумчарених предмета.

Ако се том позиву не би одазвало, монополски контролор или лице за хватање кријумчара одређено овлашћено је, да силом у затворену зграду или у затворену просторију уђе и претрес изврши, па даље поступи по одредби члана 164. закона о монополу дувана.

Члан 11.

Монополски контролор, односно лице, које кријумчара гони, моћи ће се обратити и месној општинској власти, и ова је дужна томе позиву се одазвати и потребан број људи дати му у помоћ.

Ако се општинска власт овом позиву не одазове казниће се председник или онај који га заступа по члану 165. закона о општинама.

Члан 12.

Ако би се десило, да су се кријумчари противили и оружје употребили, или ако се које од других лица њима у помоћ ставило и спречавало престрес или хватање кријумчара, саставиће се акт и монополском надзорништву послати, а оно је дужно тај извештај доставити кријумчарском одсеку Монополске Управе.

Члан 13.

Сва лица, која се затекну при вршењу претреса етана и зграда, одвојиће се и ставити под присмотру, да не би за то време могла што од укријумчарених предмета склонити, уништити или променити.

Члан 14.

Поред одузимања укријумчарених предмета, одузеће се и сва оруђа и преносна средства којима је кријумчарење извршено (члан 143. закона о монополу дувана).

Члан 15.

Одузети укријумчарени предмети као и оруђа и сва преносна средства, спроводе се надлежном монополском надзорништву, коме се у исто време предаје и кријумчарски записник и остали извештаји, ако их има. Са овим предметима надзорништво ће одмах поступити по чл. 143. и 144. закона о монополу дувана и добивени новац послати Управи Државних Монопола као депозит до окончања кривиче.

Члан 16.

Царинарница Београдска непосредно ће предавати ухваћене кријумчаре и кријумчарске предмете са записником и осталим извештајима, ако их има, Кријумчарском Одсеку Монополске Управе, а с преносним средствима поступиће по чл. 143. и 144. закона о монополу дувана и о томе извести Кријумчарски Одсек Монополске Управе уз пошиљај новаца.

Члан 17.

Кад се ухвати укријумчарена сô предаће се монополском надзорништву, а ако је ово удаљено, месној општинској власти на оставу под законом одговорношћу примаоца о чему ће се саставити протокол и доставити Кријумчарском Одсеку Монополске Управе.

Монополско надзорништво ухваћену сô продаће јавном лицитацијом. Почетна цена не сме бити нижа од оне што важи за куповање соли из монополских солских стоваришта.

Члан 18.

Ухваћени кријумчарски петролеум монополско надзорништво одмах ће продати јавном лицитацијом, пошто најпре понуди месну државну или општинску власт ради куповине по

продајној цени. Почетна цена за 1 килограм петролеума не сме бити мања од оне по коју Монополска Управа продаје приватнима из стоваришта го петролеум.

Судове, у којима је био петролеум, ако су домаћи, продаће такође, а ако су страни, по свршеној лицитацији односно продаји петролеума испразниће и поништити, о томе саставити протокол и доставити Кријумчарском Одсеку Монополске Управе.

Члан 19.

Ако је ухваћени предмет алкохол, послаће се одмах од тога под печатом власти која је кријумчарење ухватила најмање један литар Кријумчарском Одсеку Монополске Управе ради анализе хемиске. Остали алкохол уапштиће се, оставити под печатима и кључем монополског надзорништва или власти, која је то кријумчарење пронашла, на чување под законом одговорношћу: или кријумчару или месној општинској власти, или ће се предати одређеном стараоцу или дотичном монополском надзорништву, како буде подесније и чекаће се на *извршну* одлуку Монополске Управе по том делу.

Члан 20.

Хемичар Монополске Управе дужан је у што краћем року извршити анализе послатих му предмета и о резултату слати Кријумчарском Одсеку протокол извршене хемијске анализе а, поред тога, и сам под личном одговорношћу уводити тачно и брижљиво у свој протокол сваку хемијску анализу, задржавајући у лабораторији један део анализаног алкохола, под печатом Монополске Управе.

Члан 21.

Ако би судови, у којима је ухваћен петролеум или алкохол, цурили, монополски органи

или власт која је кријумчарење ухватила, дужни су старати се да цурење спрече. Трошкове око тог власт ће урачунати у трошкове око истраге.

Члан 22.

Ако се не зна ко је кријумчар, Монополска Управа наредиће, да се уапћени предмети јавно продаду и са новцем поступи по чл. 94. и 95. овог поступка.

Члан 23.

Ако би потребно било, ради што бољег и правилнијег решења, (било то према самој природи дела, или исказу окривљеног или сведока), и пресуђења кривице, може се извршити и увиђај на месту учињеног дела.

Увиђај ће чинити или монополско надзорништво у присуству месне општинске власти, или ако је истрага већ поведена, дотична истражна полицијска власт, било сама или по тражењу Монополске Управе, или најзад изасланик Кријумчарског Одсека Монополске Управе, у присуству општинске или полицијске власти.

Члан 24.

О извршном увиђају написаће се одмах протокол са назначењем онога, што је увиђајем нађено и тај ће протокол потписати власт која је увиђај чинила и лица у присуству којих је увиђај чињен, па ће се послати Кријумчарском Одсеку Монополске Управе; а ако је полицијска истражна власт сама предузела увиђај иследник ће протокол увиђаја придружити осталим актима истраге.

III.

О оптужби.

Члан 25.

Кријумчарске кривице по законима монополским извиђају, на тужбу Кријумчарског Одсека

Монополске Управе, истражне, окружне и среске власти (в. чл. 141., 149. и 150. зак. о монополу дувана, чл. 15. и 16. зак. о монополу соли и чл. 21-а закона о установљењу нових државних монопола).

Члан 26.

Кад монополско надзорништво или власт, која је позвана да хвата кријумчаре, пошље Кријумчарском Одсеку Монополске Управе кријумчарски записник и остала акта, ако их има, Кријумчарски Одсек ће послати кратку тужбу надлежној полицијској власти на ислеђење.

Уз тужбу шаље се и записник и остала акта ако их буде било, а служе за доказ кривице.

Члан 27.

Ако би се неко због кријумчарења акохола имао оптужити, то ће Кријумчарски Одсек тужбу подићи, кад од хемичара Монополске Управе добије писмени извештај, да је ухваћени предмет доиста алкохол.

Члан 28.

Ако је у кријумчарењу ухваћено лице странац или скитница, или ако би таква лица сама полицијска власт на делу ухватила, она ће одмах над њима повести истрагу а једновременно телеграмом известити о томе Кријумчарски Одсек Монополске Управе, те да овај подигне формалну тужбу код истражне власти.

Акта истраге после тужбе доставиће се одмах Кријумчарском Одсеку.

IV.

О испитивању сведока.

Члан 29.

Свако лице, за које се с основном верује, да може по свом непосредном сазнању дати пода-

така о извршеној кривици или учиниоцу, испитаће истражна власт као сведока.

Испит ових лица као и окривљених вршиће се редовно пред два честита, по могућству писмена грађанина, који ће се на протокол испита као сведоци потписати.

Члан 30.

Од сведочења ослобођава се:

1., који је с окривљеним у свези брачној, или је у непосредном средству, крвном до ког било степена, а у побочном до четвртог степена, а по тазбини до трећег степена закључно или је с окривљеним у задрузи;

2., који је окривљеном или његовој деци крштени кум или су ови њему крштени кумови;

3., који стоји према окривљеном у односу татора, поочима, хранитеља или храненика.

Сведоцбе ових сведока важиће само онда, ако се они, пошто им је казано да се ослобођавају од сведочења, одреку тога и хоће да сведоче, и ако се њиховом сведоцбom утврђује кривица лица против кога сведоче;

4., који стоји с окривљеним у односу поверитеља или дужника; и

5., који је с окривљеним у доказаном непријатељству.

Сведоцбе ових сведока вредеће, ако се њиховом сведоцбom ништи основ сумњивости.

Члан 31.

Истражна власт добављаће сведоке из свог подручја непосредно.

Ако је сведок из другог округа или среза, иследник ће послати питање оној полицијској власти у чијем се подручју сведок налази, и ова ће сведока испитати и протокол сведоцбе иследнику послати.

Члан 32.

Полицијска власт позиваће сведока писменим или штампаним позивом, у коме ће тачно означити време (пре или после подне) и дан кад јој позвани сведок мора доћи и каква ће га казна постићи на случај изостанка, с тим да ће у противном силом бити доведен.

Члан 33.

Кад тако позвани сведок не би дошао а изостанак не би оправдао, иследник ће га осудити на плаћање трошкова, што су због његовог изостанка учињени, и поред тога дисциплински казнити новчано од 5—25 динара. Новац од ове дисциплинске казне припада Главној Благајни Монополске Управе као ванредни приход.

Члан 34.

Ако би сведок био војник, истражна ће власт, ако је војник из истог округа, тражити преко војне власти да јој војника упути; а ако би били и војник и његова војна власт из другог округа, онда ће се истражна власт писмено обратити средској или окружној полицијској власти, где се војна власт налази и означити питања о којима ће војничка тамошња истражна власт питати, па оверени испит послати првој истражној власти ради даље истраге.

Члан 35.

Служитељи државних и општинских власти позваће се преко надлештава код којих служе.

Члан 36.

Сваки сведок питаће се оделито један од другог. Писмена се сведоцба не прима, осим ако сведок не зна говорити. Забрањено је испитивати

сведока пред оним сведоком, који тек има да сведочи, а тако исто у претходној истрази и пред окривљеним, нити ће се пустити да се испитани сведок састаје с осталим сведоцима, који још нису испитани.

Члан 37.

Првим питањем власт ће позвати сведока да тачно каже своје име и презиме, одакле је, где станује, своје занимање, године, је ли био осуђиван, па ако јесте кад и којом казном, и стоји ли у каквом односу с окривљеним, за тим ће се позвати да на питање савесно и праву истину покаже, на што се и заклето може.

Члан 38.

Ако сведок може да говори, али српски језик не зна, испитаће се преко тумача, коме ће се казати, да ће за тумачење бити заклет. Ако ли пак иследник буде знао језик дотичног сведока, он ће га и саслушати и то у протоколу саслушања назначити. У последњем случају присутници из члана 29. овог поступка морају знати језик сведока.

Члан 39.

Ако је сведок нем, али зна писати, даће сведоцбу на састављена му питања писмено.

Ако је глув, али може говорити и читати, ставиће му се питања писмено и он ће на њих писмено или усмено одговарати.

Члан 40.

Сведоку ће се нарочита питања само онда стављати, ако би то потребно било ради бољег објашњења ствари, и према томе сведок ће се пустити да најпре сам искаже све што зна о дотичном предмету.

Ако би исказ сведоков био непотпун или нејасан или противречан, или би се очекивало да сведок још што зна да покаже а не би казао, иследник ће му стављати потребна питања ради објашњења.

Кад сведок неће никако да сведочи о ономе чему се пита, иследник ће га решењем ставити у притвор, противу кога нема жалбе, и који не сме трајати дуже од тридесет дана. Чим овакав сведок искаже сведоцбу пустиће се из притвора.

Ако би такав сведок био војник под заставом, истражна власт известиће актом о томе војну власт, да она према њему употреби средство из овог члана.

Члан 41.

Кад сведок искаже сведоцбу иследник ће му је прочитати и упитати га има ли још што да сведочи, и ако нема онда ће се сведок потписати и иследник и деловођа његов и присутници при испитивању.

Ако сведок не зна писати, потписаће га који од сведока који писати зна а ако нема писмених сведока потписаће га иследник, а испитани сведок ставиће крст поред свог имена.

Члан 42.

Сведоке ће полицијска истражна власт заклињати на исказе увек, сем случаја из чл. 44. и 45. овог поступка.

Члан 43.

У случају да сведок пре положене заклетве измени своју сведоцбу, истражна власт заклеће га на тај нови исказ,

Члан 44.

Сведоцбу сведока који се не би хтео заклети (било услед заветовања, трудноће или томе

слично), а била би од утицаја на одлуку, цениће Монополска Управа према свима осталим околностима тога дела.

Члан 45.

Као сведоци неће се заклињати: монополски органи или они државни службеници, који су законом позвани да хватају и гоне кријумчаре монополисаних предмета, ако су се већ при ступању у службу заклели, изузев случаја, кад окривљени наводи, да он није у кријумчарењу ухваћен, већ друго лице, које је туђе име употребило.

Поред тога само ће се саслушати а неће се заклињати, а ако су се заклели неће им заклетва важити:

1. Они који су под сумњом, да су учествовали у извршењу дела о коме се испитују, докле се од те сумње не би оправдали;

2. који су под истрагом за монополске или царинске кривике;

3. лица слабоумна или за које је познато да нису при чистој савести;

4. они који су при испиту навели битне околности за које би се после сазнало да не постоје.

Члан 46.

Кад се сведоци у главним тачкама својих исказа не слажу, они ће се међу собом суочити и питати о ономе у чему се не слажу.

Ако би иследник за потребно нашао, може и више од два сведока заједно суочити.

V

О испиту окривљеног

Члан 47.

Испитивање окривљеног и сведока код полицијске власти бива пред присутницима (из

члана 29. овог поступка) и не сме се без оправданих и важних узрока прекидати.

Испит бива редовно дању, ну по изузетку биће и ноћу, на случај да се кривац ноћу власти доведе.

Члан 48.

У протоколу саслушања значиће се најпре: дан, месец и година кад је и место где је саслушање вршено, име и презиме окривљеног и одакле је, као и дело због чега се на одговор узима. За тим ће се окривљени питати да каже своје име и презиме и своје личне односе: је ли раније и због чега узимат на одговор и кажњен, и има ли и где каква имања. Кад и то буде свршено, иследник ће га опоменути да најпре сам каже што има и зна о делу због ког се узима на одговор.

У протоколу саслушања бележиће се с леве стране, на половини табака, питања а с десне одговори и свако питање и одговор означаваће се једним истим бројем.

Члан 49.

Исказ окривљеног бележиће се колико је више могуће његовим речима. Окривљени може и диктирати свој одговор, што ће се у протоколу забележити. Питања ће му се стављати онда, кад би то потребно било ради бољег сазнања истине, или кад се чини да окривљени без тога не може исказати све што зна.

Позивање и опомињање окривљеног на доказе и сведоцбе сведока биће само у толико у колико је одговор окривљенога њима противан, па би требало ту противност у исказима уништити и до истине доћи.

Члан 50.

Ако би окривљени одговорио да питање није добро разумео, оно ће му се поновити и тек тада што буде одговорио уписаће се у протокол.

Кад би окривљени почео признавати или казивати и оно што иследник раније није знао, онда треба окривљенога пустити да и то каже па онда и то у протокол убележити.

Члан 51.

Кад окривљени неће никако или неће на нека питања да одговара, забележиће се у протокол, пошто најпре иследник окривљеног опомене да тиме неће зауставити даљу истрагу,

Члан 52.

Кад се испит заврши, протокол испита прочитаће се у свему окривљеном и последње питање том приликом биће: »има ли окривљени још што у одбрану да наведе«, па ће протокол окривљени потписати. Ако би том приликом окривљени стављао какве примедбе, исправке или допуне свом одговору, то ће се с примедбом накнадно уписати у протокол, али ће се и ранији искази окривљеног оставити, како су у протокол уписани.

Члан 53.

Ако по једном делу има више окривљених, саслушање ће се за сваког оделито вршити.

Члан 54.

Ако су кријумчарску кривицу учинили више њих, али је само један кривац ухваћен, а остали су утекли ван домаћаја српских власти, истражна полицијска власт довршиће истрагу према ухваћеном и акта послати Монополској Управи.

Члан 55.

Кад се казивање окривљеног не слаже са исказима испитаних сведока, хватача или саучесника, онда их треба суочити због оних околности у којима се не слажу. Исто тако суочење ће бити и онда, ако би окривљени то тражио.

С окривљеним ће се сведоци или хватачи или саучесници засебно суочавати, ну могу се и њих више с окривљеним у један пут суочити, ако би то према истрази требало.

VI.

Оцене доказа.

Члан 56.

Монополска Управа доноси своје одлуке на основу акта чињене истраге:

Докази ће се ценити у вези један с другим. Претпоставке ван акта истраге не смеју се чинити, да би се тако важност тужбе побијала или да се оно за доказ узима, што не може имати снагу доказа.

Члан 57.

Докази су:

1. Кријумчарски записник и остала службена извешћа;
2. Увиђај власти;
3. Протокол хемијске анализе односно вештачко мњење;
4. Сведоцбе сведока и искази саучесника, који своју кривицу признају;
5. Признање оптуженог;
6. Саставни доказ, састављен из полудоказа.

Члан 58.

Кријумчарски записник уредно и по законским прописима састављен сматра се за потпун

доказ кривице, осем ако би оптужени још при састављању записника писмено што приметио, или ако би се с основом тврдило, да је записник лажно састављен, (види члан 165. закона о монополу дувана.)

Члан 59.

Службени извештаји надлежних власти у колико се на дело кријумчарења односе потпун су доказ, ако се њима јасно и несумњиво доказује кривица оптуженог.

Члан 60.

Уредно и правилно извршен увиђај на месту дела може се за доказ узети.

Члан 61.

Вештачко мњење потпун је доказ о ономе о чему гласи, ако се ни с које стране против њега не чине никакви оправдани приговори.

Члан 62.

Сведоцбе најмање два неизузета сведока учињене слободно, без утицаја, без споразумевања, наговарања, претње и т. сл., ако се оснивају на властитом сазнању сведока а не по чувењу од другог, по причању или нагађању и претпоставкама, сматраће се за потпун доказ ако је сведок по датој сведоцби заклет или ако није заклет због случаја из члана 44. овог поступка.

Ако би био само један сведок његова сведоцба биће полудоказ.

Члан 63.

Казивање два саучесника, који своју кривицу признају, пуноважан је доказ противу окривљених, који своју кривицу не признају, ако је исказано: слободно, без споразума, претње, нагова-

рања и т. сл. у свесном и разборитом стању, а не по чувењу, нагађању, вероватности и т. д. и ако ни у колико сумње противу себе не изазива.

Под истим околностима казивање једног саучесника, који своју кривицу признаје, полудоказ је против оних за које тврди, да су у кривици учествовали или су му помагали.

Члан 64.

Признање оптуженог моћи ће се сматрати за доказ кривице, ако је изречено јасно и одређено, ако је дато у свесном стању и пред надлежном влашћу и ако се слаже и с осталим извиђеним околностима дела.

Члан 65.

Најмање два полудоказа састављају пун доказ против каквог лица да је монополску кривицу учинило.

VII.

О пресуђењу.

Члан 66.

Кријумчарски Одсек, кад од истражне власти добије акта истраге, саставиће кратку тужбу и са свима актима поднеће је Монополској Управи на одлуку.

Члан 67.

Монополска Управа доноси своје одлуке колегијално у седницама састављеним према чл. 152. закона о монополу дувана и чл. 15. закона о новим монополима.

Члан 68.

Одлуке се доносе већином гласова присутних чланова суда. Председник прикупља гласове

почевши од најмлађег члана. Председник ће питати чланове суда :

- а) има ли дела;
- б) има ли доказа против оптуженог и који су;
- в) колику казну оптужени заслужује.

Ако би при решавању неког питања било више од два разна мишљења, тако да не би било већине ни за једно, онда ће се за оптуженог тежа мишљења приближавати онима, што су лакша, док се потребна већина не добије.

Члан суда који се не би сложио с осталим може дати своје одвојено мишљење написмено, али и оно као и пресуда мора бити образложено и исказано при изрицању казне.

Одвојена мишљења се не саопштавају оптуженом.

Члан 69.

Кад Монополска Управа нађе према оптужби Кријумчарског Одсека и актима истраге, да је оптужени крив, осудиће га пресудом на казну и остале трошкове, а по кривицама из закона о монополу соли и новим монополима и на накнаду.

Члан 70.

Саучесници једног дела осудиће се једном пресудом.

Члан 71.

Пресуда Монополске Управе мора имати :

- а) назив да је пресуда с назначењем да је изречена од Монополске Управе као од надлежне;

- б) име и презиме окривљеног и саучесника, ако их има;

- в) назив власти која оптужује и због кога дела;

- г) доказе и околности којима се дело доказује;

д) одредбе дотичног монополског закона по којима је кривица пресуђена као и одредбе закона о таксама за наплату таксе;

ђ) казна, односно казна и накнада на коју се окривљени осуђује, ако је кривица по закону о монополу соли и новим монополима.

У исто време одредиће се колико ће дана затвора имати осуђени да издржи, на случај да осуду (казну и накнаду) не би могао сву, или неки део новцем платити. Суме испод пет динара рачунаће се у један дан затвора.

е) досуђује ли се потказивачу или хватачу награда, као и дангуба присутницима и сведоцима и колико;

ж) датум, место где је пресуда изречена, број деловодника, печат Монополске Управе и потпис судија.

Члан 72.

Кад Монополска Управа нађе, да не постоје докази за кривицу оптуженог или да су основи по којима је истрага вођена обезнажени, или да постоје такви законски основи због којих се окривљени не може осудити, она ће га решењем за некривог огласити.

Члан 73.

Ако се оптужени за кријумчарске кривице по закону о монополу дувана ослободи извршним решењем од казне, одузети дукан не враћа му се, већ ће му се исплатити вредност дувана по процени одређене комисије од стране Монополске Управе (чл. 162. закона о монополу дувана).

Противу те процене нема места жалби.

Одузети предмети: оруђе, стока, алати, кола и др. такође се не враћају, већ се враћа окривљеном продајна цена, а у случају члана 144. за-

кона о монополу дувана, положена сума по процени.

Члан 74.

Овако ће се поступити и с узапћеним кријумчарским предметима по закону о монополу соли и новим монополима, с том разликом што ће се узапћен алкохол ослобођеноме вратити, а за со, петролеум и цигарпапир вратиће му се од продаје добијен новац.

Члан 75.

Пресуде и решења Монополске Управе слаће Кријумчарски Одсек полицијској власти ради предаје осуђеном на реченис. Ова пресуда или решење биће само под потписом председника суда Монополске Управе.

Члан 76.

Кад се пресуда не може осуђеном да преда с тога, што се не зна где живи осуђени или што га власт не може да пронађе, полицијска власт на основу добијених доказа известиће о томе Монополску Управу па ће му је саопштити у изводу преко »Српских Новина« један пут. За дан саопштења сматра се седми дан од дана датума новина у којима је пресуда или решење оштампано. Датум новина не рачуна се.

Члан 77.

Противу пресуда Монополске Управе изречених по кријумчарским преступним кривицама, осуђени се може жалити Државном Савету због кривица по закону о монополу дувана у року од десет дана, а због кривица из закона о новим монополима и монопола соли у року од петнаест дана од саопштења.

Жалба се предаје Монополској Управи или непосредно или преко поште на повратан рецeпис. Дан предаје пошти сматра се као дан предаје самом надлештву.

На време изјављене жалбе Монополска Управа слаће са свима актима дела Државном Савету у року од пет дана на решење.

Члан 78.

Право на жалбу у случају чл. 76. и 77. овог поступка имају и родитељи осуђеног, као и заостали супруг, односно његова најближа родбина, задругари, пуномоћник или старалац.

Члан 79.

Жалбе, које нису на време изјављене Монополска Управа одбациваће решењем, које ће се на самој жалби стављати. Противу овога решења осуђени се може у року од петнаест дана од саопштења обратити Монополској Управи с доказима, да је жалбу на време изјавио и Монополска Управа послаће предмет на решење Државном Савету.

Члан 80.

Ако би Државни Савет при разматрању дела нашао, да пресуда не одговара закону, поништиће је и акта вратити Монополској Управи, да према његовим примедбама нову пресуду донесе. Ове су примедбе Државног Савета обвезне за Монополску Управу (види чл. 154. закона о монополу дувана).

Члан 81.

Ако би услед захтева у поднетој жалби Државни Савет нашао, да треба извршити накнадну хемијску анализу, ову ће извршити стална ко-

мисија, коју одређује Министар Финансија за сваку годину унапред.

Сталну комисију састављају три члана од којих два морају бити практичари. Уз ове чланове постављаће Министар увек и два заменика. На случај да је који од чланова спречен, заступа га заменик.

Дневницу од по двадесет динара члановима ове комисије, као и трошкове за утрошене хемијске реагенције око нове анализе, плаћа жалитељ приликом изјаве жалбе. Ако тада не положи накнаду Монополској Управи, сматраће се као да му овај захтев и не постоји у жалби.

Члан 82.

Ако би Државни Савет нашао да је пресуда Монополске Управе правилно изречена, он ће је одобрити.

VIII.

О извиђању и суђењу иступа.

Члан 83.

Сви се иступи казне административно на основу записника састављених по пропису члана 160. закона о монополу дувана.

Члан 84.

Истраге по иступима вршиће окружне и среске полицијске власти на тужбу Кријумчарског Одсека Монополске Управе.

Члан 85.

Кад истражна власт истрагу буде свршила, послаће сва акта Кријумчарском Одсеку Монополске Управе и овај ће поднети предмет Монополској Управи на одлуку.

Члан 86.

Осуде изриче Монополска Управа и оне су одмах извршне.

IX.

О извршењу пресуде Монополске Управе.

Члан 87.

Све своје извршне пресуде Монополска Управа слаће у препису, на извршење полицијским властима и ове их морају извршити најдаље у року од 30 дана, — сем случаја ако се морају извршивати из непокретног имања осуђеног.

За све кријумчарске кривице, ако је кривац произвођач, служи за наплату казне, као гаранција на првом месту остали неоспорени дуван.

Члан 88.

Ако осуђени не би имао покретности и непокретности из које би се могла наплатити осуда по пресуди или неки део њен (остатак) она ће му се, односно остатак њен, заменити затвором, рачунајући по пет динара за један дан затвора.

Ова немогућност плаћања доказиваће се уверењем надлежне власти.

Члан 89.

Новац наплаћен по монополским пресудама не сме се употребљавати ни на какве издатке и мора се одмах послати Монополској Управи, под личном одговорношћу онога лица које новац наплати, најдаље за месец дана од дана наплате.

Ко се огреши о овај пропис закона казниће се по § 43. тач. 5. закона о чиновницима грађанског реда.

Члан 90.

Ако би осуђени после изречене пресуде побегао и на позив извршне власти не би дошао, пресуда ће се извршити у онолико у колико је могуће из његове имаовине.

Члан 91.

Надзор над извршењем пресуда Монополске Управе водиће Кријумчарски Одсек Монополске Управе, а контролу по појављеној потреби вршиће преко свога нарочитога изасланика.

Члан 92.

Монополска Управа поред казне и накнаде осуђиваће окривљеног и на плаћање таксе по закону о таксама, као и на плаћање дангубе присутницима при ислеђењу и сведоцима.

Члан 93.

Трошкови учињени на пренос укријумчарених предмета, оруђа, као и на исхрану стоке и т. д. наплаћиваће се из новца добивеног од продаје тих узапћених предмета и преносних средстава.

Члан 94.

Кад пресуда Монополске Управе постане извршном, новац добивени од продаје укријумчарених предмета, оруђа и осталих средстава (по чл. 44. и 45. овог поступка), унеће се рефератом у Главну Благајну Монополске Управе као њен ванредан приход.

Члан 95.

Тако исто унеће се у Главну Благајну Монополске Управе и књижити као ванредан приход и новац добивени од наплаћених осуда по пресудама Монополске Управе.

Члан 96.

Од новца наплаћеног у име казне од кријумчара даће се, у име награде, једна трећина хватачу или потказивачу, ако су ови приликом потказа или хватања изјавили да награду траже.

Ове награде исплаћују се по претходном реферату Кријумчарског Одсека и решењу управника државних монопола или његовог заступника.

Члан 97.

Ако преносна средства не би била својина кријумчарева или онога за чији је рачун кријумчарење извршено или само покушано, власник држалац тих средстава, *који докаже да није знао да ће она бити за кријумчарење употребљена*, може тражити да му их Монополска Управа врати или цену добивену за њих ако су средства већ продата, накнади, пошто по одредбама §. §. 300. и 301. крив. суд. пост. својину тих предмета докаже.

Остатак до вредности тих средстава може сопственик или држалац тражити од кријумчара особеном парницом.

X.

О одсутним кривцима.

Члан 98.

Ако би се десило, да се кријумчар не може пронаћи ради ислеђења, а не зна се поуздано да је побегао, истражна власт дужна је старати се да га пронађе и истрагу над њим изврши.

Члан 99.

Ако се зна или се по свима околностима може веровати, да је кријумчар побегао, или се крије, истражна власт предузеће све потребне мере да се он добави и истрага изврши, а све

државне и општинске власти дужне су јој у томе помагати.

Члан 100.

Ако се никако кријумчар не би могао добавити ради истраге и суђења, то ће се, по правилу, сваки рад прекинути, док се кријумчар не добави, ако дело од тог времена не застари.

XI.

Завршне одредбе.

Члан 101.

Ако је пресуда Монополске Управе пре смрти осуђенога постала извршном, то ће се новчана казна наплатити из заосталог посмртног имања осуђенога.

Члан 102.

Овај поступак почиње важити од дана кад га Министар Финансија одобри, а обавезну силу добија петог дана од дана кад у »Српским Новинама« буде обнародован.

АБр. 1640

14. јула 1902. год.

Београд.

Министар Финансија

Д-р М. М. Поповић, с. р.

Јул. 61.
38581

**Измене од 23. марта 1904. год. и од 4. априла 1909. год,
су последње и штампане су курзивом.**